

عنوان درس:
آموزش
روخوانی و روانخوانی
قرآن کریم

طراح و مدرس:
داوود تگ فلاح

فهرست دروس جلسات

عنوان صفحه

- * جلسه ۱: مقدمه و کلیات
- * جلسه ۲: حروف الفبای عربی و حروف مقطعه
- * جلسه ۳: صداهاى کوتاه (فتح و کسره و ضمه)
- * جلسه ۴: صداهاى کشیده (الف، واو و یاء مدی)
- * جلسه ۵: علامت های سکون و تشدید
- * جلسه ۶: علامت های مد و تنوین
- * جلسه ۷: حروف ناخوانا (۱)
- * جلسه ۸: حروف ناخوانا (۲)
- * جلسه ۹: حروف نانوشته ی خوانا (اشباع)
- * جلسه ۱۰: انواع وقف بر کلمات و علائم
- * جلسه ۱۱: تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)
- * جلسه ۱۲: تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ
أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

اللَّهُمَّ اشْرَحْ بِالْقُرْآنِ صَدْرِي وَاسْتَعْمِلْ بِالْقُرْآنِ بَدَنِي
وَنَوِّرْ بِالْقُرْآنِ بَصْرِي وَأَطْلِقْ بِالْقُرْآنِ لِسَانِي
وَأَعِنِّي عَلَيْهِ مَا أَبْقَيْتَنِي فَإِنَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

لزوم یادگیری و قرائت قرآن کریم

«یادگیری و قرائت قرآن کریم، وظیفه همه مسلمانان است»
قال رسول الله ﷺ:

«ما من مؤمنٍ ذكراً أو أنثى، حرٍّ أو مملوكٍ إلا ولله عليه حقٌّ واجبٌ
أن يتعلَّم من القرآن ويتفقه فيه». (مستدرک الوسائل، ۱، ۲۸۷)

هیچ مرد و زن مؤمنی نیست، آزاده و برده، مگر اینکه خداوند بر او حق واجبى دارد که باید (به اندازه توانش) قرآن را بیاموزد و در آن (بیندیشد و نسبت به معارف و احکامش) آگاهی پیدا کند.

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

قرآن کریم عهد و پیمان الهی با بندگان

«لزوم قرائت روزانه» برای آشنایی با عهد و پیمان الهی.
قال الصادق عليه السلام:

«الْقُرْآنُ عَهْدُ اللَّهِ إِلَى خَلْقِهِ، فَقَدْ يَنْبَغِي لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَنْظُرَ فِي
عَهْدِهِ وَأَنْ يَقْرَأَ مِنْهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ خَمْسِينَ آيَةً» (اصول کافی، ۲، ۶۰۹)

قرآن عهد و پیمان خداوند با بندگان می باشد، پس بسیار شایسته است که هر
مسلمانی در عهد و پیمان خویش (با خداوند) به دقت نظر افکند و هر روز (دست
کم) پنجاه آیه از آن را تلاوت نماید.

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

قال علی علیه السلام:

«الْبَيْتُ الَّذِي يُقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ وَيُذَكَّرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ تَكْثُرُ بَرَكَتُهُ
وَتَحْضُرُهُ الْمَلَائِكَةُ وَتَهْجُرُهُ الشَّيَاطِينُ وَيُضَيُّ لَأَهْلِ السَّمَاءِ
كَمَا تُضَيُّ الْكَوَاكِبُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ».

خانه‌ای که در آن قرآن خوانده شود و در آن، خدا را یاد کنند، برکاتش فراوان
می‌گردد و فرشتگان در آن خانه حاضر، و شیاطین از آن خانه دور خواهند
شد و می‌درخشد برای اهل آسمان، همان‌گونه که ستارگان برای اهل زمین
می‌درخشند.

وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۸۵۰ (باب ۱۶ از ابواب قراءة القرآن، حدیث ۲)

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

مقدمات قرائت صحیح قرآن کریم

«قرائت صحیح قرآن کریم»، از سه جهت قابل بررسی است:

۱ - «روخوانی»، کتابت و علامت‌گذاری (رسم و ضبط) قرآن کریم؛

۲ - «تجوید»، تلفظ صحیح حروف (مخارج و صفات حروف)؛

۳ - «وقف و ابتدا»، انتخاب محل مناسب برای وقف و ابتدا.

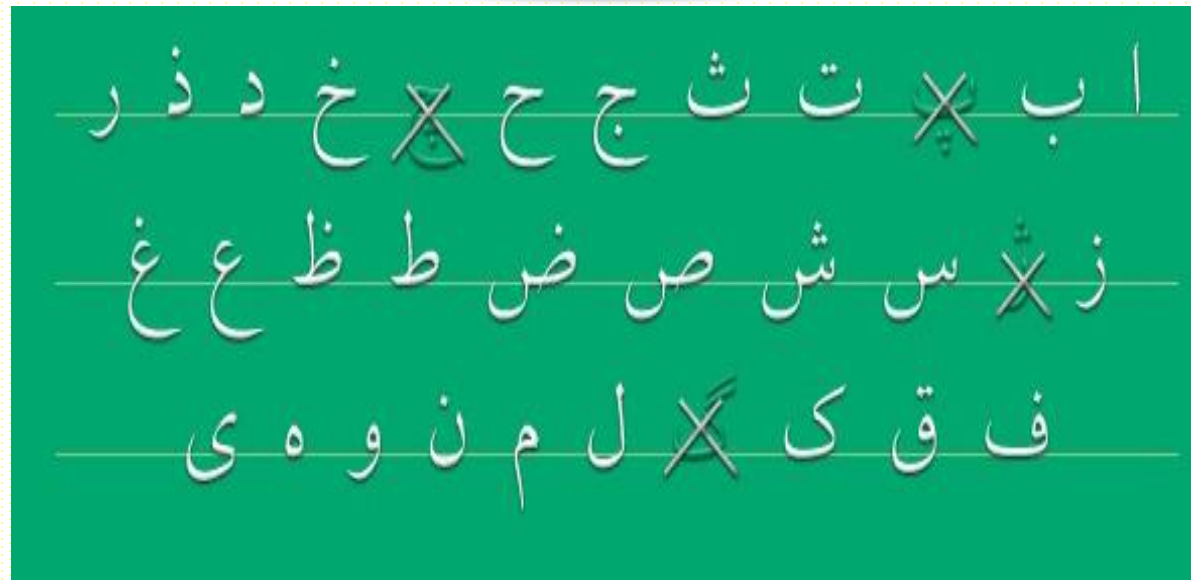
لازمه یادگیری «تجوید و وقف و ابتدا»، آشنایی با «نحوه کتابت و

علامت‌گذاری (رسم و ضبط قرآن کریم) می‌باشد؛ از این‌رو نخست به بررسی

اصول نگارش و علامت‌گذاری (که همان روخوانی قرآن کریم است) می‌پردازیم.

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

حروف الفبای عربی

حروف مقطعه

حَمْ عَسَقْ ← حَا مِیْمَ عِیْنِ سِیْنِ قَآفِ

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

علامت‌های قرآن کریم

در هر زبانی برای تلفظ صحیح کلمات، از علامت‌های خاصی استفاده می‌شود تا مصوت (صدای) هر حرفی، مشخص باشد، در زبان عربی نیز چنین است.

در زبان فارسی برای دانش‌آموزان مبتدی، کلمات را علامت‌گذاری می‌کنند، ولی بعد از آشنایی با تلفظ صحیح و معانی کلمات، آنها را بدون علامت می‌نویسند، برای نمونه، کلمه «کرم» به چهار صورت «کَرَم، کِرِم، کُرَم، کِرم» خوانده می‌شود و از معنای جمله، می‌توان تلفظ درستش را تشخیص داد.

در زبان عربی نیز چنین است:

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

بیشتر علامت‌ها با زبان فارسی یکسان است، ولی تلفظ بعضی از آنها با فارسی کمی تفاوت دارند که ان شاء الله در درس‌های آینده با آنها آشنا خواهیم شد.

یادسپاری

۱. در فارسی به حرکات، «صداهای کوتاه» و به حروف مدی، «صداهای کشیده» می‌گویند، چرا که در اصل صدا با هم مشترکند، تنها تفاوت در کشش و عدم کشش صدای آنهاست، صدای حرکات، کوتاه و بدون کشش و صدای حروف مدی، با دو برابر مد و کشش همراه است.

۲. صداها، مهمترین و اصلی‌ترین نقش را در تلفظ حروف و کلمات همه زبان‌ها دارند و جابه‌جایی هریک، معنای کلمات را به کلی تغییر می‌دهد، برای نمونه:

امام = جلو، پیش‌رو	امام = پیشوا و رهبر.
انعمت = تو نعمت دادی	انعمت = من نعمت دادم.
قتل = کشت	قاتل = جنگید.

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

صدا های کوتاه

صدا های کشیده

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

سکون

اَءْ أَبْ أَتْ أَثْ أَجْ أَحْ أَخْ أَدْ أذْ أَرْ
أَزْ أَسْ أَشْ أَصْ أَضْ أَطْ أَظْ أَعْ
أَغْ أَفْ أَقْ أَكْ أَلْ أَمْ أَنْ أَا

علامت تشدید

اَءْ أَبْ أَتْ أَثْ أَجْ أَحْ أَخْ أَدْ أذْ أَرْ
أَزْ أَسْ أَشْ أَصْ أَضْ أَطْ أَظْ أَعْ
أَغْ أَفْ أَقْ أَكْ أَلْ أَمْ أَنْ أَا أَاهْ أَايْ

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

علامت مدّ —

جَاءَ جِيَءَ سُوءَ

علامتهای تنوین

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

حروف ناخوانا (رسم القرآن)

در قرآن کریم، به حروفی برمی‌خوریم که نوشته شده ولی خوانده نمی‌شوند و به آنها «حروف ناخوانا» می‌گویند.

در کتاب‌های علم قرائت، حروف ناخوانا، زیر مجموعه «رسم القرآن» آمده، یعنی کلماتی که بر خلاف تلفظ، نوشته شده است.

«موارد حروف ناخوانا» در قرآن کریم، «هفت مورد» می‌باشد (و مجموعاً چهار حرف «و، ا، ل، ی» در آنها نوشته شده ولی خوانده نمی‌شوند) که به بررسی شیوه نگارش و علامت‌گذاری آنها می‌پردازیم.

جلسه ۱ - مقدمه و کلیات

اشباع هاء ضمیر هُ وِ

إِنَّهُ وَكَانَ بِهِ إِيْمَانُكُمْ

استثنائات

• حرف هاء در آخر کلمه هذه ضمیر نیست اما کسره آن با صدای کشیده خوانده می شود

هَذِهِ ← هَذِهِ

• حرف هاء در آخر کلمه فیه در عبارت « و یخلد فیه مهانا » اشباع می شود

یُخَلدُ فِیهْ مُهَانَا ← یُخَلدُ فِیهِیْ مُهَانَا سوره فرقان آیه ۶۹

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

رفع التقاء ساکنین

تنوین: نون ساکنی بود که نوشته نشده ولی خوانده می‌شود؛ اگر بعد از تنوین، حرف ساکن یا مشددی باشد، در این صورت «التقاء ساکنین» خواهد شد، برای «رفع التقاء ساکنین»، نون تنوین در تلفظ با کسره خوانده می‌شود؛ مانند: لَهَوَا انْفَضُّوا - لَهَوْنَ انْفَضُّوا؛ بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا - بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا؛ فَسَقُّ الْيَوْمَ - فَسَقُّنِ الْيَوْمَ در بعضی از قرآن‌ها، برای راهنمای قاری، نون مکسور کوچکی، در کنار تنوین، اضافه نموده‌اند؛ مانند:

لَهَوَا انْفَضُّوا - بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا - فَسَقُّنِ الْيَوْمَ

جلسه ۱ – مقدمه و کلیات

وقف

«مطالب وقف»، شامل دو مبحث کلی است:

۱ - انتخاب محل مناسب برای وقف؛

۲ - نحوه وقف نمودن بر آخر کلمات.

یادسپاری: در قرائت قرآن وقف بر مُتَحَرِّک، جایز نیست و در صورت متحرک بودن، تغییراتی در آخر کلمه به وجود می‌آید که مهمترین آنها عبارتند از:

«وقف اِسکان، اِبدال و اِلحاق»

جلسہ ۱ – مقدمہ و کلیات

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز
س ش ص ض ط ظ ع غ
ف ق ک ل م ن و ه ی

جلسه ۲- بخش اول، حروف الفبای عربی

تعداد حروف
زبان عربی ۲۸
حرف می باشد.

برای آموختن قرآن کریم
ابتدا باید با حروف الفبای
زبان عربی آشنا شد.

تعداد حروف الفبای زبان
عربی همانند زبان فارسی
است، به جز چهار حرف که
در زبان عربی وجود ندارد،
این چهار حرف عبارتند از:

(گ ژ پ چ)

جلسه ۲ – بخش اول، حروف الفبای عربی

ا ب پ × ت ث ج ح × خ د ذ ر
ز × س ش ص ض ط ظ ع غ
ف ق ک × ل م ن و ه ی

جلسه ۲ - بخش اول، حروف الفبای عربی

ا = الف	د = دال	ض = ضاد	ک = کاف
ب = باء	ذ = ذال	ط = طاء	ل = لام
ت = تاء	ر = راء	ظ = ظاء	م = میم
ث = ثاء	ز = زاء	ع = عین	ن = نون
ج = جیم	س = سین	غ = غین	و = واو
ح = حاء	ش = شین	ف = فاء	ه = هاء
خ = خاء	ص = صاد	ق = قاف	ی = یاء

جلسه ۲ - بخش دوم، حروف مقطعه

حروف مقطعه در قرآن کریم

«حروف مقطعه»: حروفی هستند که در اوائل ۲۹ سورة قرآن کریم آمده است؛ به صورت متصل نوشته شده ولی باید هر حرفی، جدا جدا و با اسم عربی آن خوانده شود، اسامی بیشتر آنها با اسامی فارسی یکسان است، تنها پنج حرف (حـا ـ را ـ طا ـ ها ـ یا) با فارسی تفاوت دارند که در بعضی از قرآن‌ها با علامت «'» مشخص شده‌اند؛ مانند:

حـم ـ الر ـ طه ـ یس ـ طس ـ المر ـ که یعص

الحمد لله با قواعد روخوانی آشنا شدید، برای روانخوانی قرآن، لازم است روزانه چند صفحه قرآن با دقت بخوانید تا آمادگی لازم جهت یادگیری تجوید پیدا کنید.

جلسه ۲ - بخش دوم، حروف مقطعه

سُورَةُ الْعَمِرَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَمْ ۝ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۝ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابُ

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَصْ ۝ كِتَابٌ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ

سُورَةُ الرَّعْدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَرِّ ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ۚ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ

جلسه ۲ - بخش دوم، حروف مقطعه

طه	که خوانده می شود	طاها
اَللّٰم	» » » »	الف لام میم
الر	» » » »	الف لام را
اَلْمَصّ	» » » »	الف لام میم صاد
حَمّ عَسَق	» » » »	حا میم عین سین قاف

جلسه ۲ - بخش دوم، حروف مقطعه

اَ

اِ

اُن

طه

حم

طس

یس

الر

الم

طسم

المَر

المَص

کهیَعَص

حم عسق

جلسه ۲ - بخش دوم، حروف مقطعه

سُورَةُ الْعَمْرِانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَمْ ۝ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۝ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابُ

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَصَّ ۝ كِتَابٌ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ

سُورَةُ الرَّعْدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَرِّ تِلْكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ ۚ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ

جلسه ۲ - بخش دوم، حروف مقطعه

سُورَةُ مَرْيَمَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كهيعص ﴿١﴾ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ﴿٢﴾ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ

سُورَةُ طه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ طه مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ ﴿٢﴾ إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ طسَم تِلْكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ لَعَلَّكَ بَدِيعٌ

جلسه ۳ – حرکات یا صداهاى کوتاه

صداهاى کوتاه

جلسه ۳ – حرکات یا صداهای کوتاه

صداهای کوتاه «حرکات»

صداهای مهم‌ترین و اصلی‌ترین نقش را در تلفظ حروف و کلمات قرآن کریم دارند. «صداهای»، در زبان قرآن به «دو دسته» تقسیم می‌شوند: «کوتاه و کشیده».^۱ «صداهای کوتاه» را در عربی، «حرکات» می‌گویند. «صداهای کوتاه» عبارتند از: فتحه «اَ»؛ کسره «اِ» و ضمه «اُ»، که به ترتیب با شکل، اسم و چگونگی تلفظ آنها آشنا می‌شویم.

۱. زمان تلفظ صدای کوتاه و کشیده، نسبی بوده و با توجه به نوع قرائت (شمرده خوانی، تندخوانی و معمولی) متفاوت است؛ تلفظ صدای کوتاه به صورت انفجاری و تک ضرب، صحیح نمی‌باشد. صدای کوتاه سایشی و امتدادپذیر است با این تفاوت که با توجه به نوع قرائت (شمرده، تند و معمولی)؛ زمان تلفظ صداهای کشیده، دو برابر زمان صداهای کوتاه است.

جلسه ۳ - حرکات یا صداهاى کوتاه

فَتْحَه

—

کلمه هاى آشناى زير را بخوانيد.

سر - شب - در - قد - بد - چپ
من - نخ - يخ - لب - برف - بند
اسب - ابر - دست - سرد - گرم

حرف اول آنها چه صداى دارد؟...

صداى — دارد.

جلسه ۳ – حرکات یا صداهاى کوتاه

فتحه

أَبَ تَ ثَ جَ حَ خَ دَ ذَ رَ زَ

سَ شَ صَ ضَ طَ ظَ عَ غَ

فَ قَ كَ لَ مَ نَ وَ هَ يَ

جلسه ۳ – حرکات یا صداها کوتاه

علامت فُتَحَ

نام این علامت **ـَ**، «فُتَحَ» و به معنای: «یکبار گشودن» می باشد؛ هنگام تلفظ حرف مفتوح لبها یکبار حالت گشودن به خود می گیرد. «صدای فُتَحَ»، متمایل به «حرف الف» می باشد، از این رو برای نشان دادن آن، از شکل الف کمک گرفته اند و به صورت الف کوچک، مایل روی حرف قرار داده اند،

(ـَ، اَ؛ مانند:

کُتِبَ - نَزَلَ - أَمَرَ - كَشَفَ - سَكَنَ - قَتَلَ - سَأَلَ
شَجَرَةٌ - فَخَرَجَ - عَقَبَةٌ - فَبَدَأَ - خَلَقَكَ - فَقَدَرَ

جلسه ۳ - حرکات یا صداهاى کوتاه

فَتْحَه

لَ+كَ ← لَكَ

سَ+جَدَ ← سَجَدَ

وَ+جَدَ+كَ ← وَجَدَكَ

جلسه ۳ - حرکات یا صداهاى کوتاه

یادسپاری: صدای فتحه در عربی با صدای «أ» فارسی تفاوتی ندارد ولی باید دقت نمود تا در هنگام تلفظ صدای فتحه، دهان زیاد باز نشود؛ مانند:

خَتَمَ - حَسَدَ - أَمَرَ - كَتَبَ - مَكَرَ - نَزَلَ - فَعَلَ
فَسَجَدَ - سَأَلَكَ - فَحْشَرَ - لَذْهَبَ - فَخَرَجَ - مَنَعَكَ
وَسَلَكَ - شَجَرَةَ - وَقَذَفَ - فَجَعَلَ - وَصَدَقَ - عَقَبَةَ
لَبَّرَزَ - ظَلَمَكَ - فَجَمَعَ - وَخَسَفَ - فَنَظَرَ - رَجَعَكَ
فَصَرَفَ - وَوَجَدَكَ - جَعَلَ لَكَ - أَبْعَثَ - فَعَدَلَكَ - وَيَذَرَكَ

یادسپاری: «حرف دارای فتحه» را «مفتوح» می نامند.

جلسه ۳ - حرکات یا صداهاى کوتاه

کلمه هاى آشنای زیر را بخوانید.

دل - شن - سن - یک - کش

به - خشت - زشت - خرس

پدر - پسر - درخت - ستم - زرنک

حرف اوّل آنها چه صدایی دارد؟....

صدای _____ دارد.

جلسه ۳ – حرکات یا صداهاى کوتاه

کسره

اِبِ تِ ثِ جِ حِ خِ دِ ذِ رِ زِ

سِ شِ صِ ضِ طِ ظِ عِ غِ

فِ قِ کِ لِ مِ نِ وِ هِ یِ

جلسه ۳ – حرکات یا صداهاى کوتاه

علامت کسره —

نام این علامت —، «کسره» و به معنای: «یکبار شکسته شدن» می باشد؛ هنگام تلفظ حرف مکسور، لب پایین یکبار حالت شکستن به خود می گیرد. «صدای کسره»، متمایل به «حرف یاء» می باشد (شبيه صدای «ای» اما بدون کشش)، از این رو برای نشان دادن آن، از شکل یای غیر آخر کمک گرفته اند و بدون نقطه و دندانه، زیر حرف قرار داده اند، (ـِ یِ)؛ مانند:

أَبَتْ - مَلِكٍ - كَبَرٍ - إِبْلِ - أَمِنْ - جَبَلٍ - شَهْدَ
رَجُلِكَ - بَشَرٍ - بَيْدِكَ - أَفَامِنْ - لِيخْزَنَةِ - بَبَدْنِكَ

جلسه ۳ – حرکات یا صداهاى کوتاه

کسره

شَ + هَ + دَ ← شَهْدَ

مَ + لَ + كِ ← مَلِكِ

أَ + بَ + لَ ← أَبْلَ

جلسه ۳ - حرکات یا صداهاى کوتاه

أَمِنْ تَبِعَ حَفِظَ فِتْنٌ حَبِطَ خَشِيَ
سَمِعَ بَخِلَ حَسِبَ رَحِمَ شَهِدَ
شَرِبَ خَسِرَ سَفِهَ رَضِيَ كَرِهَ لَبِثَ
مَعَى عَصِمَ عَلِمَ عَمِلَ عَمِيَ عَهِدَ
عَنَتِ عَوَجَ غَسَقَ غَضِبَ فَرِحَ فَرَعَ
قَبْلَ نَسِيَ نَقَدَ وَرِثَ وَرَقَ وَبِيعَ
يَدَى أَبَتِ فَطَفِقَ طَرَفَى

جلسه ۳ - حرکات یا صداهاى کوتاه

کلمه هاى آشنای زیر را بخوانید.

بز - پل - بت - برج - صبح
سرخ - تند - قفل - مرغ - گرگ
گفت - مزد - خشک - شتر - درشت

حرف اوّل آنها چه صدایی دارد؟....

صدای پ دارد.

جلسه ۳ – حرکات یا صداهاى کوتاه

ه

—

ضَمّه

أُبُ تُ ثُ جُ حُ خُ دُ ذُ رُ زُ

سُ شُ صُ ضُ طُ ظُ عُ غُ

فُ قُ كُ لُ مُ نُ وُ هُ يُ

جلسه ۳ – حرکات یا صداهاى کوتاه

علامت ضمه ُ

نام این علامت ُ، «ضمه» و به معنای: «یکبار پیوستن» می باشد؛ هنگام تلفظ حرف مضموم، لبها یکبار حالت پیوستن به خود می گیرد. «صدای ضمه»، متمایل به «حرف واو» می باشد، (شبيه صدای «او» اما بدون کشش)، از این رو برای نشان دادن آن، از شکل واو کمک گرفته اند و به صورت واو کوچک، روی حرف قرار داده اند، (ـُ و و)؛ مانند:

قَدِرَ - سُبُلَ - تَجِدُ - رُسُلُ - تَزِرُ - كُتِبَ - هُدَى
رُسْلِكَ - فَبِهْتَ - سَتَجِدُ - نُرِيكَ - لَأَجِدُ - فَقُتِلَ

جلسه ۳ – حرکات یا صداهاى کوتاه

ه

—

ضَمّه

قُتِلَ

←

قُ + تِ + لَ

كُتِبَ

←

كُ + تِ + بَ

أُكِلَ

←

أُ + كُ + لَ

جلسه ۳ - حرکات یا صداهاى کوتاه

تَكَ يَكُ بُهَتْ بَعْدَ ضَرَبَ جُعِلَ
جُمِعَ حَسُنَ حُشِرَ خَبِثَ خُلِقَ
ذَكَرَ سُبُلِ سَقِطَ نَفِخَ ضَعُفَ طُبِعَ
يُطِيعَ ظَلِمَ عَثِرَ عَرِضَ عَفَى فَعِلَ
قَدِرَ قَضَى قَطَعَ كَبِتَ كَبِرَ كَتَبَ
كَثَرَ كَفَرَ لَعِنَ مَنَعَ نَذَرَ نَقَرَ تَزَرَ
تَصِفُ وَلَدَ وَضَعَ وَعَدَ عَمَلَكَ
عَنْقَكَ ءَالِدَ

جلسه ۳ - حرکات یا صداهاى کوتاه

تمرین حرکات کوتاه در کلمات قرآنی

خَلَقَكَ - فَسَجَدَ - لَخَسَفَ - فَبَدَأَ - قَتَلَكَ - فَقُتِلَ - لَنَفِدَ
فَبَعَثَ - وَسَلَكَ - فَصَدَقَ - وَمَكَرَ - فَصَرَفَ - وَحُشِرَ - قِرْدَةً
أَزِفَتْ - لَحَبِطَ - بِوَرَقٍ - حَسَنَةٍ - كَلِمَةٍ - فَصَلَتْ - وَنُذِرَ
وَقَعَتْ - شَجَرَةً - وَجُمِعَ - عَمَلُكَ - وَنَذَرُ - لُمَزَةً - وَخُلِقَ
قَبْلَكَ - فَأَخَذَهُمْ - أَحَدَ عَشَرَ - أَوْ أَمِنَ - لَفَسَدَتْ - رَزَقَكُمْ
غُلِبَتْ - ظَلَمَهُمْ - صَبَرُوا وَغَفَرَ - يَعِدُهُمْ - فَبَصَرُكَ - يَعِظُكُمْ
وَعَدَكُمْ - عَبَسَ وَبَسَرَ - وَرَجِلَكَ - جَعَلَ لَكُمْ - نَصَرَكُمْ

جلسه ۴ – حرکات یا صداها کشیده

صداها یا کشیده

جلسه ۴ – حرکات یا صداهای کشیده

«صداهای کشیده» را در عربی، «حروف مدّی» می‌گویند.

«مدّ»، در لغت به معنای: «امتداد و کشش» است.

هرگاه بعد از حرکات «فتحه، کسره، ضمه»، حرف همجنس آنها «ا، ی، و» قرار گیرد، آن حرف، باعث مدّ و کشیده شدن دو برابر زمان تلفّظ همان صدا می‌شود، از این رو به آن حروف، «حروف مدّی» می‌گویند.

به «حروف مدّی»، «مدّ طبیعی و ذاتی» نیز می‌گویند، چرا که این مقدار (دو حرکت) مدّ و کشش در طبیعت و ذات این حروف نهفته است و رعایت آن در قرائت قرآن لازم است.^۱

«حروف مدّی»، عبارتند از: «الف مدّی، یای مدّی، واو مدّی» که به ترتیب با شکل، اسم و چگونگی تلفّظ آنها آشنا می‌شویم.

جلسه ۴ - حرکات یا صداها کشیده

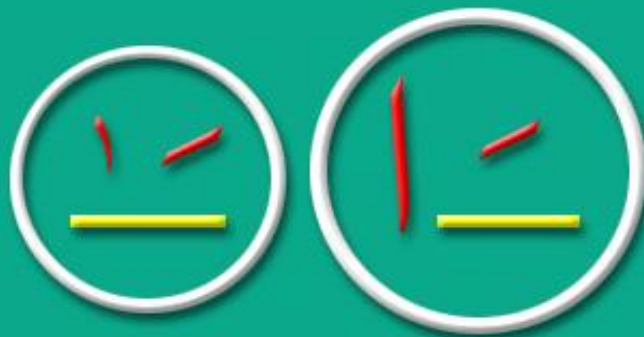
کلمه های آشنای زیر را بخوانید.

ماه - داس - دام - کار - پاک
ساعت - شاهد - مالک - خالق
عادل - بابا - بادام - تابان - پایان

کلمه های بالا را که همگی صدای **ا** دارند به خوبی خواندید.

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

الف مدّی
یا
فتحه کشیده

ءَا بَا تَا ثَا جَا حَا خَا دَا ذَا رَا
زَا سَا شَا صَا ضَا طَا ظَا عَا
غَا فَا قَا كَا لَا مَا نَا وَا هَا يَا

جلسه ۴ – حرکات یا صداهاى کشیده

علامت الف مدّی (صدای کشیده فتحه)

«الف مدّی»، الفی است که بعد از حرف مفتوح قرار می‌گیرد (ـَـا) و باعث دو برابر مدّ و کشش صدای فتحه می‌شود، (صدای کشیده فتحه).

صدای الف مدّی، تابع حرف قبل از خود می‌باشد، از این رو بعد از هشت حرف «خ، ص، ض، ط، ظ، غ، ق، ر» درشت و پر حجم خوانده می‌شود؛ مانند:

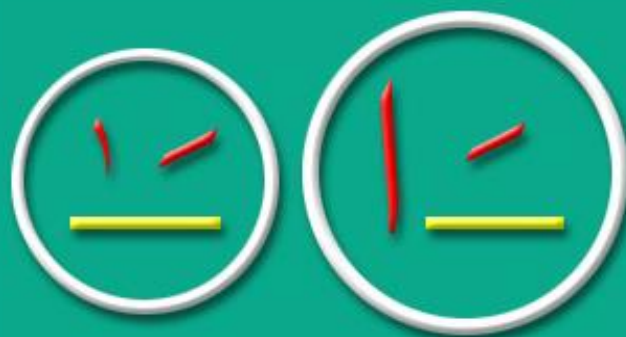
خَافَ - أَصَابَ - ضَاقَ - طَابَ - ظَاهِرٌ - غَالِبٌ - قَاتِلٌ - رَانَ

و بعد از بیست حرف (باقیمانده) نازک و کم حجم خوانده می‌شود؛ مانند:

ءَابَاءٌ - جَاهِدَ - أَفَازَ - جَاوَزَا - سَادَتِنَا - مَشَارِقُ

فَنَادَاهُمَا - كَانَتَا - رَجُلَانِ - يَاهَامَانُ - كَوَاعِبُ

جلسه ۴ – حرکات یا صداها کشیده

الف مدّی
یا
فتحه کشیده

هَـ + ذَا ← هَذَا

هَـ + مَ + نَ ← هَمَنْ

هَـ + تَ + نَا ← هَاتَانَا

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

تمرین کلمات قرآنى با الف مقصوره

إِلَهِ - جَهْدَ - كَتَبَ - ذَلِكَ - قَتَلَ - خَلَفَ - عَهْدَ - هَذَنِ
مَسْجِدَ - يَهْمَنُ - سَمَوَاتِ - مَنَفِعُ - قَصِرْتُ - يَمْلِكُ
رُؤْسَى - حُرْمَتِ - يُجَدِلُ - مَعِيشَ - ظَلُمْتُ - كَذَلِكَ - عَقِبَةُ

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

نحوه علامت‌گذاری الف مدّی در قرآن‌های با رسم الخط ایرانی

در قرآن‌های با رسم الخط ایرانی، فتحه قبل از الفِ مدّی را به صورت ایستاده علامت‌گذاری نموده‌اند (اْ)، تا نشانگر تلفّظ فتحه با صدای کشیده باشد؛^۱ مانند:

مَشَارِقُ - حُجُرَاتٍ - ثَلَاثَةٌ - صَلَوَاتُ - نَمَارِقُ
عَالِيَهَا - قَانِتَاتُ - عِبَادِنَا - لَا غَالِبَ - سَافِلَهَا
مُنَافِقَاتُ - لَسَاحِرَانِ - جَنَاحَكَ - مَا وَعَدْنَا - رِعَايَتِهَا
بِلِسَانِكَ - تُجَادِلُكَ - كَانَتْ - فَلَا كَاشِفَ - كَلِمَتُنَا
وَمَا كَانَ لَنَا - بِمَا تَعِدُنَا - جَاوِزًا - بِنَاصِيَتِهَا - لِعِبَادِنَا

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

نکته: در مواردی که الف مدّی در نگارش اوّلیه، نوشته نشده، در قرآن‌های با رسم‌الخط ایرانی فتحه حرف را به صورت ایستاده نوشته‌اند (ـَ) تا دلالت بر تلفظ فتحه با صدای کشیده کند؛ مانند:

إِلَهَ - هُذَانِ - أَذَنَ ۲ - أَذَانٌ - مَابٍ - رَاكَ - كَذَلِكَ - فَذَنِكَ
سَمَوَاتٍ - إِلَهَكَ - قِيَمَةٍ - ذَلِكَُمَا - آيَاتِنَا - إِلَهَتِنَا - شَنَانُ

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

کلمه های آشنای زیر را بخوانید.

سیب - فیل - کیف - تیغ - شیر
دین - کریم - حکیم - زیبا - بینا
ایمان - میزان - سینی - پیری
ماهی - فارسی - ایلام

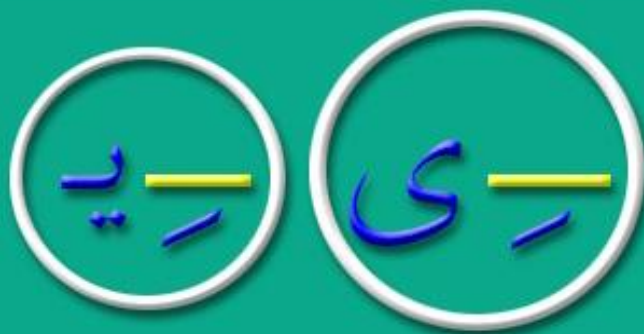
کلمه های بالا را که همگی صدای **ی - ی** دارند به خوبی خواندید.

جلسه ۴ – حرکات یا صداها کشیده

یاء مدّی

یا

کسره کشیده

ئی بی تی ثی جی حی خی دی ذی ری

زی سی شِی صِی ضِی طِی ظِی عِی غِی

فی قِی کِی لِی مِی نِی وِی هِی یِی

جلسه ۴ – حرکات یا صداهاى کشیده

علامت یاء مدّی (صدای کشیده کسره)

«یاء مدّی»، یایی است که بعد از حرف مکسور قرار می‌گیرد (ـِـی) و باعث دو برابر مدّ و کشش صدای کسره می‌شود، (صدای کشیده کسره)؛ مانند:

مَدِیْنِیْن - سَبِیْلِی - فَکِیْهِیْن - قَمِیْصِی - سِیْنِیْن

«یاء مدّی» بر دو قسم است: «خوانا» و «ناخوانا»، از این‌رو در بعضی از قرآن‌ها (برای راهنمای قاری)، کسره قبل از یاء مدّی خوانا را به صورت ایستاده نوشته‌اند؛ مانند: ﴿فِی مَنَامِهَا﴾، تا از یاء مدّی ناخوانا مانند: ﴿فِی الْأَرْضِ﴾ تمیز داده شود.

مَدِیْنِیْن - سَبِیْلِی - فَکِیْهِیْن - قَمِیْصِی - سِیْنِیْن

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

یا مدّی
یا
کسره کشیده

یِ یِ

إِی + مَآ + نَ ← إِيْمَانْ

دِی + نِی ← دِیْنِی

مَ + لِی + نِی + نَ ← مَدِیْنِیْنْ

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

رُسُلِي - يُرِيدُ - حَدِيدَ - أَنْيَبُ - كَرِيمُ - نُسُكِي - يَضِيقُ
عَمَلِي - قَمِيصِي - سِنِينَ - سِينِينَ - سَبِيلِي - غَنَمِي - يُصِيبُ
يُعِيدُ - رُسُلِي - إِيْمَانُ - فِي دِينِ - يَتِيمَ - نَوَاصِي - يَمِينِكَ
فَكَهِنَ - فَطَرَنِي - مَدِينِينَ - خَلَقَنِي - فَرَحِينَ - سَيُصِيبُ
سُنْعِيدُهَا - فِي جِيدِهَا - فَنَسِيَتْهَا - سَتَجِدُنِي - جَعَلَنِي
خَالِدِينَ فِيهَا - فِي ءَاذَانِنَا - لَأَشِيَةَ فِيهَا - فِي مَنَامِهَا - وَسِيلَةَ

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

نحوه علامت گذاری یاء مدّی در قرآن‌های با رسم الخط ایرانی

در قرآن‌های با رسم الخط ایرانی، کسره قبل از یاءِ مدّی را به صورت ایستاده علامت‌گذاری کرده‌اند (ـِـی) تا نشانگر تلفّظ کسره با صدای کشیده باشد؛ مانند:

مِيزَان - فِیْهِمَا - رَوَاسِی - مِیْعَادُ - اِیْلَافٍ - اِلَهِی - کَلَامِی - شَدِیدُ
صَلَاتِی - عِبَادِی - تَحِیدُ - مَقَامِی - مَصِیرُ - لِسَانِی - عَظِیمُ - مُلَاقِی
مَدِینَۃ - اَرَادَنِی - فَاکْهِنَ - غَاخِذِیْن - کَاتِبِیْن - اَسَاطِیرُ - لِایْلَافٍ
خَلَقَنِی - اَبَارِیقَ - خَالِدِیْن - اُعِیْذُهَا - لِحَافِظِیْن - مَعِیْشَتَهَا - اَفْعِیْنَا
بِخَارِجِیْن - اِیْمَانُهَا - مُتَقَابِلِیْن - بِرِسَالَاتِی - بِمَصَابِیحَ - فَمُلَاقِیْهِ
ضَارِمِیْن - فِی مَنَاکِبِهَا - وَلَا نُضِیْعُ - مُسَافِحِیْن - بِخَازِنِیْن - فَکِهِنَ

جلسه ۴ - حرکات یا صداها کشیده

کلمه های آشنای زیر را بخوانید.

کوه - سوت - تور - نور - روز
رود - خوب - موش - بازو - جارو
تنور - پتو - قوری - طلوع - غروب

کلمه های بالا را که همگی صدای **و** دارند به خوبی خواندید.

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

واو مدّی
یا

ضمه کشیده

ءو بو تو جو خو ذو رُو

زو سو شو صو ضو طو عو غو

فو قو کو لو مو نو وُو هو یو

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

واو مدّی
یا

ضمه کشیده

نُورُ ← نُورُ

خَالِدٌ + نَ ← خَالِدٌ + نَ

تُوْعَدُ + نَ ← تُوْعَدُ + نَ

جلسه ۴ – حرکات یا صداهاى کشیده

علامت واو مدّی (صدای کشیده ضمه)

«واو مدّی»، واوی است که بعد از حرف مضموم قرار می‌گیرد (ـُو) و باعث دو برابر مدّ و کشش صدای ضمه می‌شود (صدای کشیده ضمه)؛ مانند:

قُلُوبٌ - تُوعَدُونَ - فَسَيَقُولُونَ - يَتُوبُونَ - رَسُولٌ
يَكْتُوبُونَ - حُوتَهُمَا - أَتُجَادِلُونَنِي - ظَلَمُونَا - يَقْتُلُونَ
لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ - مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ
مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ - يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ
قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ - أَفَبِعَذَابِنَا تَسْتَعْجِلُونَ

جلسه ۴ – حرکات یا صداهاى کشیده

يُتُوبُونَ - يُوعَدُونَ - قَادِرُونَ - تُوقِدُونَ - فَكِيدُونِي - تُوعَدُونَ
كَالْحُونَ - لَظَالِمُونَ - فَعَقَرُوهَا - فَذَبَحُوهَا - فَشَارِبُونَ - لَكَاذِبُونَ
يُخَادِعُونَ - تُدِيرُونَهَا - لَمَدِينُونَ - شُحُومَهُمَا - قُلُوبُكُمَا
فَسَيَقُولُونَ - يَتَسَاءَلُونَ - يَتَلَاوُمُونَ - يَتَغَامَزُونَ
مُتَشَاكِسُونَ - يَتَخَفَتُونَ - يُجَاوِرُونَكَ - مُتَنَافِسُونَ

یادسپاری: شکل واو مدّی، در قرآن‌های رسم الخط ایرانی با عربی هیچ‌گونه تفاوتی ندارد.

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

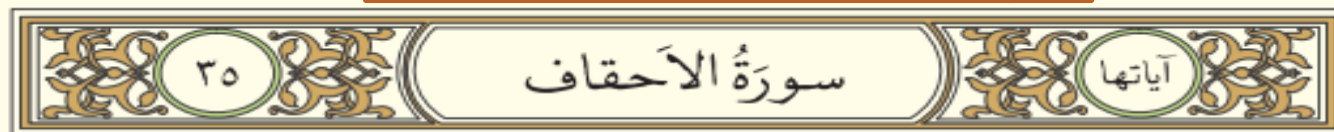
شیوه علامتگذاری قرآنهای کم علامت

در کتابت امروز عرب، شکل «فتحه، کسره و ضمه» قبل از «الف، یاء و واو مدی» را نمی آورند و به نوشتن «الف، یاء و واو» اکتفا می نمایند (همانند صدای «آ، ای، او» در زبان فارسی)، از این رو بعضی از نویسندگان در سال های اخیر، در نگارش قرآن نیز از همین روش، پیروی و علامت فتحه، کسره و ضمه قبل از الف، یاء و واو مدی را نیاورده اند، مانند:

فَخَانَتَاهُمَا - أَطِيعُونِي - تُدِيرُونَهَا - لَمَدِينُونَ - فَلَا تَلُومُونِي

جلسه ۴ - حرکات یا صداهاى کشیده

نمونه قرآن کم علامت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمَّ ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾ مَا خَلَقْنَا
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ
كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُّعْرِضُونَ ﴿٣﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ
اِئْتُونِي بِكِتَابٍ مِّن قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِّن عِلْمٍ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٤﴾ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَفِلُونَ ﴿٥﴾

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

سکون

أَءْ أَبُّ أَتُ أَثُّ أَجُّ أَحُّ أَخُّ أَدُّ أذُّ أَرُّ
أَزُّ أَسُّ أَشُّ أَصُّ أَضُّ أَطُّ أَظُّ أَعُّ
أَغُّ أَفُّ أَقُّ أَكُّ أَلُّ أَمُّ أَنْ أَوْ أُهُ أَيْ

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

علامت سکون —

به این علامت ؕ، «سکون» و حرف دارای آن را «ساکن» می‌گویند؛
«حرف ساکن»، به تنهایی خوانده نمی‌شود (چون فاقد حرکت است) از این رو به کمک حرف حرکت دار قبل از خود و به یک بخش خوانده می‌شود؛ مانند:

أَسْلِمَ - خِفْتُمُ - تُشِمْتُ - أَعْهَدُ - كُنْتُمُ - أَلَقْتُ
أَقَرَرْتُمُ - أُلِفْتُ - كَفَرْتُمُ - يُشْرِكُنَ - قَبْلَكُمْ
أَكْثَرَهُمُ - أَرْجُلَكُمْ - مِنْ بَعْدِهِمُ - يُخْرِجُكُمْ
سَنَسْتَدْرِجُهُمُ - فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ - أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ
فَمَا رَاجَتْ تَجَرَّتُهُمْ
وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمْ
هُوَ يُحْيِي ۚ وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ
وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ
إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا
وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ
وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ
إِذْ هَبَّ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِعَايَتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

نکته: واو و یای ساکن ما قبل مفتوح (وَ - یَ)، به نرمی ادا می‌گردد و باید دقت کرد تا فتحه قبل از واو، به صدای «ضمّه» و فتحه قبل از یاء، به صدای «کسره» متمایل نشود؛ مانند:

لَيْسَ - أَتَوْ - يَوْمَ - كَيْفَ - دَيْنَ - سَوْفَ - أَتَوْ - غَيْرَ - رَجُلَيْنِ
يَنْهَوْنَ - عَلَيْكُمْ - فِرْعَوْنَ - رَجُلَيْنِ - أَخَفَيْتُمْ - أَوْلَادَكُمْ - أَوْرَثَكُمْ
تَوْبَتُهُمْ - أَعْطَيْنَاكَ - جَزَيْتُهُمْ - أَخَوَيْكُمْ - تَرَوْنَهُمْ - أَوْجَفْتُمْ
أُخْتَيْنِ - صَالِحِينَ - اتَّخَشَوْنَهُمْ - وَإِذْ غَدَوْتَ - لِمَوْعِدِهِمْ
أَوْيْنَاهُمَا - لَأَسْقَيْنَاكُمْ - أَدْعَوْتُمُوهُمْ - أَمَلَيْتُ لَهَا - مُتَتَابِعِينَ

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

نمونه قرآن کم علامت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ
﴿٣﴾ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا
﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاهُ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ
سُبَاتًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾
وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾

در قرآنهاى کم علامت برای حروف ساکن هیچ علامتى گذاشته نمیشود.

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

کلمه های آشنای زیر را بخوانید.

بنا - نجار - نقاش - قناد - صیاد
کفّاش - قصّاب - ارّه - مته - لپّه
بچه - پله - قله - مدّت - زرّافه

آیا به نظر شما حرف دوم کلمه های بالا با شدّت و محکم خوانده نمی شود؟
بله ...

❁ به این حالت تشدید می گویند. *

جلسه ۵ – علائم سکون و تشدید

علامت تشدید —

به این علامت ّ، «تشدید» و حرف دارای آن را «مُشَدَّد» می‌گویند.
«حرف مُشَدَّد»، دو بار ولی محکم و با شدت خوانده می‌شود، بار اول به صورت ساکن و به کمک حرف قبلی و بار دیگر با همان حرکتی که همراه دارد؛ مانند:

مَدَّ ← مَدُّدْ؛ صَلَّ ← صَلِّلْ؛ حَقُّ ← حَقُّقْ

در تلفظ حرف مُشَدَّد نباید بین حرف ساکن و متحرک فاصله ایجاد شود.

قَدَّرَ - لِكُلِّ - تَسْرُ - مَقَرَّيْنِ - تُعَذِّبُهُمْ - يُصِرُّونَ

مُدَّثِرٌ - ذُرِّيَّتَهَا - فَصَلَ لِرَبِّكَ - عَلِيُّونَ - يَشْقُقُ

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

علامت

س

تشدید

أَبَّ أَتَّ أَثَّ أَجَّ أَحَّ أَخَّ أَدَّ أذَّ أَرَّ

أَزَّ أَسَّ أَشَّ أَصَّ أَضَّ أَطَّ أَظَّ أَعَّ

أَغَّ أَفَّ أَقَّ أَكَّ أَلَّ أَمَّ أَنْ أَوْ أَهَّ أَىَّ

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

علامت

س

تشدید

أَنْ + نَ ← أَنَّ

زَيْ + يَنْ + نَا ← زَيْنَّا

أَلْ + مُزْ + زَمَّ + مِلْ ← أَلْمَزَمْلُ

جلسہ ۵ - علائم سکون و تشدید

لِحُبِّ - يُضِلُّ - صَدَّهَا - ظَلَّهَا - يَدْعُ - سِتَّةَ - مُدْبِرٍ
رَبِّيَانِي - فَصَّلْنَاهُمْ - طَوَّافُونَ - مَتَّعْنَاهُمْ - أَضَلَّنِي - يَصْعَدُ
يَذْكُرُونَ - عَلِيُّونَ - مُقَرَّنِينَ - ذُرِّيَّتَهَا - رَبَّانِيَيْنَ - عَلِيَّيْنَ
تَحِيَّتُهُمْ - صَرَفْنَاهُ - تَتَّخِذُوهُ - سَخَّرْنَاهَا - يُسَبِّحُنَ - يَشَّقُقُ
يَتَخَلَّفَكُمُ - نَضَّاخَتَانِ - يَتَسَلَّلُونَ - لِلْمُطَفِّفِينَ - لِيَذْكُرَ
لَفِي عَلِيَّيْنَ - وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي - لِرَبِّهَا وَ حَقَّتْ - فَصَلَ لِرَبِّكَ

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

لَيَقُولَنَّ - جَهَنَّمَ - سَمَاعُونَ - ثُمَّ أَغْرَقْنَا - إِكْرَاهِهِنَّ - يَغْرَنَّاكُمْ - مُزْمَلٍ
فَعِدَّتُهُنَّ - لَا يَسْمَعُونَ - لَا غُويَنَّهُمْ - لَنَصَدَّقَنَّ - لَا مَنِيَنَّهُمْ - ثُمَّ لَتَرُونَهَا
كَأَنَّهُنَّ - ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ - أَنَا دَمَرْنَاهُمْ - إِنَّا أَمْنَا بِرَبِّنَا - إِيْمَانُهُنَّ - إِنَّهُنَّ
لَيُمْكِنَنَّ - يَسْتَخَفُّكَ - لَا ضِلَّيَنَّهُمْ - فَلَنَقُصَّنَّ - لَتَعُودَنَّ - لَنُسَكِّنَنَّكُمْ

جلسه ۵ - علائم سکون و تشدید

نمونه قرآن کم علامت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ
﴿٣﴾ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا
﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاهُ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ
سُبَاتًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾
وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾

در قرآنهاي کم علامت برای حروف ساکن هيچ علامتی گذاشته نميشود.

جلسه ۶ – علامتهای مدّ و تنوین

علامت مدّ

جَاءَ جِيَءَ سُوءَ

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

علامت مدّ

هرگاه بعد از حروف مدّی (ا-ی-و)، حرف ساکن، مشدّد و یا همزه قرار گیرد، حروف مدّی را باید بیش از مقدار طبیعی مدّ و کشش داد، در این صورت برای راهنمای قاری قرآن، علامتی به این شکل (ـ̣) روی حرف مدّی قرار داده‌اند؛ مانند:

دُعَاءٌ - تَفِيءٌ - تَبَوُّءٌ - ءَالَانٌ - يُشَاقُّ - ضَالِّينَ
مَا أَشْرَكْتُمْ - فِي أَمْوَالِهِمْ - جَاءُوا أَبَاهُمْ - اتَّحَاجُّونِي

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

علامت مدّ

لِ + قَاءَ ← لِقَاءَ
يَ + شَاءَ + ءُ + نَ ← يَشَاءُونَ
فِي + أَمُّ + رِي ← فِي أَمْرِي

جلسه ۶ - علامتہای مد و تنوین

الر - مَا أَهْلَكُنَا - فِي أَيَدِيهِمْ - الْحَاقَّةُ - غِطَاءَكَ - بِضَارِّهِمْ - ضَالِّينَ
مَا أَشْرَكْتُمْ - حُنَفَاءَ - وَلَا غَافِينَ - رَبَّنَا إِنَّا - لَضَالُّونَ - فِي أَذَانِهِمْ
يُشَاقِّ - عُلَمَاءَ - خَافِينَ - لَا أَمْلِكَ - يُحَادُّونَ - كَهَيْعَصَ - فَلَا أَقْسِمُ
فِي أَمْوَالِهِمْ - مُدْهَامَتَانِ - تَهْوِي إِلَيْهِمْ - جَاءُوا أَبَاهُمْ - وَجَدْنَا عِبَاءَنَا
يَهْدِي إِلَيْهِ - لِيُحَاجُّوكُمْ - رَبَّنَا أَخْرْنَا - لَعَلَّيْ أَتِيكُمْ - بَلَوْنَا أَصْحَابَ
يُوحَى إِلَيْكَ - فِي أَهْلِ مَدْيَنَ - إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ - أَبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
إِذَا أَتَيْتُمُوهُنَّ - سَمَّيْتُمُوهُنَّ أَنْتُمْ - إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ - مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ
أَتَحَاجُّونِي - وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ - سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ - يَا أَيُّهَا - الْمَ
نُورِي إِبْرَاهِيمَ - لَرَأْدُكَ - إِنِّي أَخَافُ - أَضَاءَتَ - رَبِّي أَكْرَمَنِي - إِنَّا أَنْزَلْنَا

جلسه ۶ - علامت‌های مد و تنوین

مُدْهَامَتَانِ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ
فَلَمَّا جَاءَهُمْ بَايَاتُنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ
وَمَا تَنْقِمُ مِنْنَا إِلَّا أَنْ أَمْنَا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا
يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ
سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ

جلسه ۶ – علامتهای مدّ و تنوین

علامتهای تنوین

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

علامت تنوین

«تنوین»: نون ساکن زائدی است که نوشته نشده ولی خوانده می شود و نشانه آن، تکرار شکل حرکت (ـَـ) می باشد، و بر سه قسم است:

۱ - تنوین فتحه َـ مانند: رَحْمَةٌ ← رَحْمَةٌ

۲ - تنوین کسره ِـ مانند: رَحْمَةٍ ← رَحْمَةٍ

۳ - تنوین ضمه ُـ مانند: رَحْمَةً ← رَحْمَةً

یادسپاری: در بعضی از کلمات، بعد از تنوین فتحه (ـَـ)، الف و یایی نوشته شده ولی خوانده نمی شود؛ مانند:

كِتَابًا - هُدًى - أَنْهَارًا - مُسَمًّى - عِظَامًا - مُفْتَرًى

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

تنوین نَصْب

نُ + — — — — —

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

تنوین نَصْب —

ءَا بَا تَا ثَا جَا حَا خَا دَا ذَا رَا

زَا سَا شَا صَا ضَا طَا ظَا عَا

غَا فَا قَا كَا لَا مَا نَا وَا هَا يَا

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

تنوین نَصْب —

کِ + تَا + بَا ← کِتَابًا

مَآ + ءَ ← مَاءً

لِیَ + لَآ ← لَيْلًا

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

نکته: در سه مورد زیر الف آورده نشده:

۱. کلماتی که به تایی گرد ختم شده باشند، مانند: «رَحْمَةٌ - حَيَاةٌ»، چرا که در هنگام وقف، تایی گرد تبدیل به هائی ساکن می شود «رَحْمَةُ - حَيَاةُ».
۲. کلماتی که الف مدّی آنها به صورت یاء نوشته شده باشد، مانند: «هُدًى - ضُحًى»، چرا که در هنگام وقف، حرف یاء به صورت الف خوانده می شود «هُدًى - ضُحًى».
۳. بعضی از کلماتی که به همزه ختم شده باشند، در صورتی که قبل از همزه، الف مدّی آمده باشد؛ مانند: «مَاءٌ، أَسْمَاءٌ».

تمرین: کلمات زیر را به صورت شمرده بخوانید.

الِهَةٌ - نِسَاءٌ - رَحْمَةٌ - مُسَمًّى - نَضْرَةٌ - جَزَاءٌ - أَحْيَاءٌ - بِضَاعَةٌ
مُصَنَّفٌ - جُفَاءٌ - مُفْتَرًى - مَرَّةٌ - فِتْنَةٌ - سَوَاءٌ - مُصَلًّى - نِعْمَةٌ
ذِمَّةٌ - عَطَاءٌ - حَامِيَةٌ - ظَاهِرَةٌ - أُمَّةٌ - عَلَانِيَةٌ - لَعِبْرَةٌ - كَافَّةٌ

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

تنوین جرّ

نُ

+

جلسه ۶ – علامتهای مدّ و تنوین

تنوین جرّ

ءِ بِ تِ ثِ جِ حِ خِ دِ ذِ رِ زِ

سِ شِ صِ ضِ طِ ظِ عِ غِ

فِ قِ کِ لِ مِ نِ وِ هِ یِ

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

تنوین جرّ

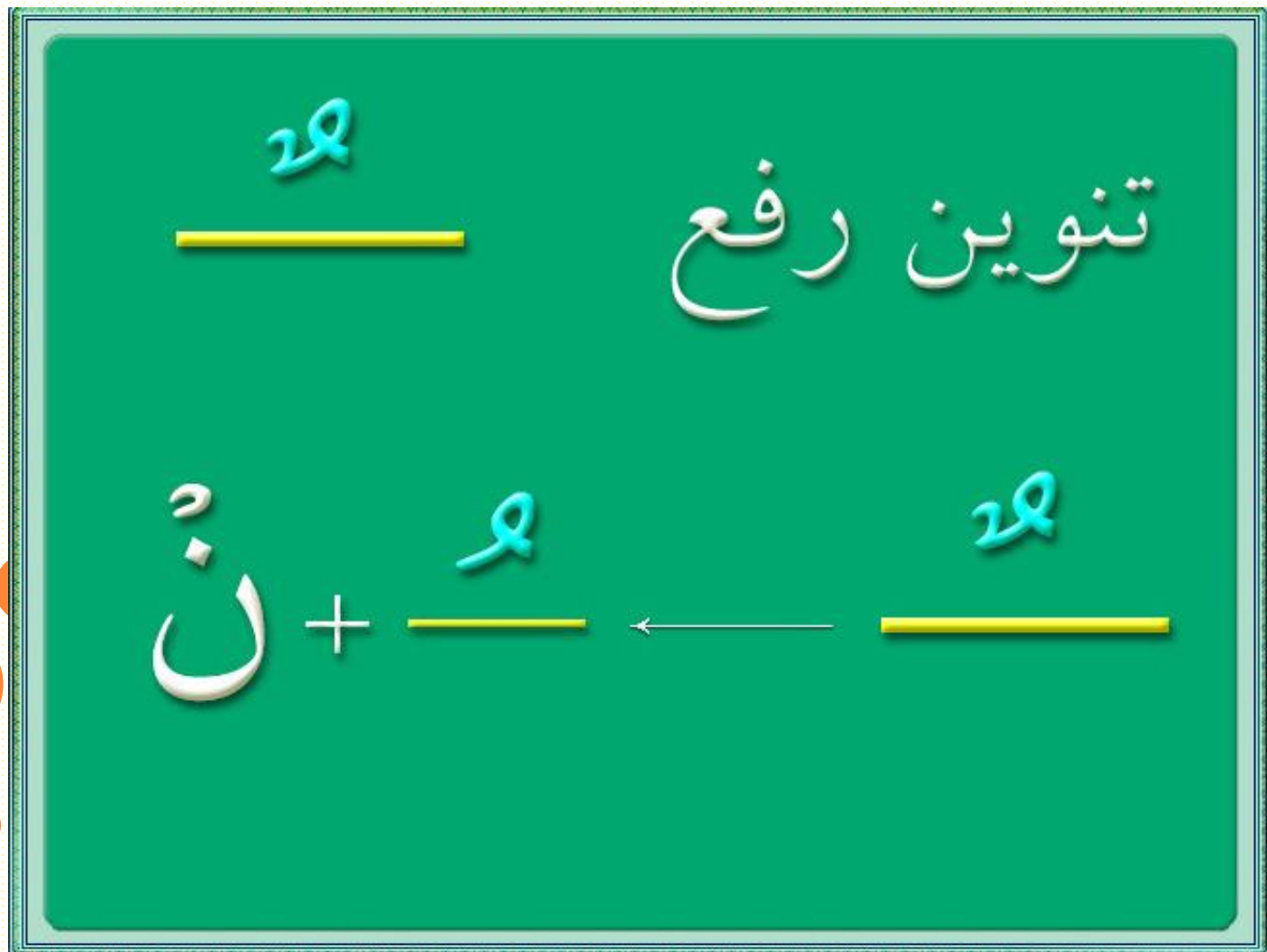

ک + تَا + ب → کِتَابٍ

یُو + م → یَوْمٍ

جَزْ + نَا + ت → جَنّاتٍ

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

جلسه ۶ – علامتهای مدّ و تنوین

۲۵

تنوین رفع

ء ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز

س ش ص ض ط ظ ع غ

ف ق ک ل م ن و ه ی

جلسه ۶ - علامتهای مدّ و تنوین

۲۵

تنوین رفع

ک + تَا + بْ → کِتَابٌ

مُ + بَیْ + نْ → مُبَیْنٌ

غَ + فُو + رْ → غَفُورٌ

جلسه ۶ - علامتہای مدّ و تنوین

أَنْهَارًا - رَسُولٌ - عَظِيمٌ - كَثِيرًا - مَرَّةً - فِتْنَةً - عِظَامًا - رِجَالٌ - رُكُمًا
أُمَّةٌ - هَيِّنًا - بُهْتَانٌ - بَقِيعَةٌ - أَعْنَابٌ - قَمْطَرِيرًا - فِي ضَلَالٍ - مَوْعِظَةٌ
مُطَهَّرَةٌ - مُسْتَقَرًّا - قِيَمَةٌ - مُمَزَّقٌ - سَيَّارَةٌ - صَافَاتٌ - غَاشِيَةٌ - أَجْنَحَةٌ
مَعْرُوفَةٌ - زُجَاجَةٌ - اسْتِكْبَارًا - مَعْدُودَةٌ - وَازِرَةٌ - مُلْتَحِدًا - مُسْتَبْشِرَةٌ
مُتَفَرِّقَةٌ - بِمُصِيطِرٍ - مُتَجَاوِرَاتٌ - لَا شَرْقِيَّةٍ - قَمَرًا مُنِيرًا - عَيْنٌ جَارِيَةٌ
لَيَوْمٍ عَظِيمٍ - حُبًّا جَمًّا - رَسُولٌ أَمِينٌ - يَوْمًا عَبُوسًا - كِرَامٍ بَرَرَةٍ - قَوِيٌّ عَزِيزٌ

جلسه ۶ - علامت‌های مدّ و تنوین

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَابًا
وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا
قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا
وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ
غَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ
إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا
وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا
وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

جلسه ۶ – علامت‌های مدّ و تنوین

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا
وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا
أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ
لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَابَةً مِنْ طِينٍ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ
لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا
لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاَصِلْبَنَّاكُمْ أَجْمَعِينَ
وَيُمَدِّدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا
قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا

جلسه ۷ – حروف ناخوانا (۱)

حروف ناخوانا (رسم القرآن)

در قرآن کریم، به حروفی برمی‌خوریم که نوشته شده ولی خوانده نمی‌شوند و به آنها «حروف ناخوانا» می‌گویند.

در کتاب‌های علم قرائت، حروف ناخوانا، زیر مجموعه «رسم القرآن» آمده، یعنی کلماتی که بر خلاف تلفظ، نوشته شده است.

«موارد حروف ناخوانا» در قرآن کریم، «هفت مورد» می‌باشد (و مجموعاً چهار حرف «و، ا، ل، ی» در آنها نوشته شده ولی خوانده نمی‌شوند) که به بررسی شیوه نگارش و علامت‌گذاری آنها می‌پردازیم.

جلسه ۷ - حروف ناخوانا (۱)

۱ - پایه و کرسی همزه وِأِ

حرف همزه «ء»، گاهی به تنهایی نوشته می‌شود؛ مانند: **يَشَاءُ**؛
و گاهی روی سه حرف «وِأِ» قرار می‌گیرد، در این صورت این سه حرف «وای»
پایه و کرسی همزه می‌باشند و خوانده نمی‌شوند؛ مانند:

مَآؤُكُمْ ← مَاءُكُمْ؛ أَبَتِ ← عَبَتِ؛ قُرِئَ ← قُرءَ

و گاهی یای غیر آخر، پایه و کرسی همزه «يِ» قرار می‌گیرد، در این صورت نقطه آن را
نمی‌نویسند؛ مانند: مَلَأَ نِجَّةً

مُؤْمِنٌ - سَأَلَ - بَارِئٌ - أَفْتُوْمُنُونَ - نَأَتِي - سَيِّئَةٌ
يُنْشِئُ - لَوْلَا - يَسْتَهْزِئُ - بِأَسْمَائِهِمْ - تُؤْتُونَ

جلسه ۷ - حروف ناخوانا (۱)

۲- پایه و کرسی الف مدی - و - ی

شکل دوم الف مدی «—»، گاهی به تنهایی می‌آید؛ مانند: رَحْمَنُ؛
و گاهی بعد از آن، واو و یایی می‌آید که علامت ندارند (—و—ی)، در این صورت
در حکم پایه و کرسی می‌باشند و خوانده نمی‌شوند؛ مانند:

صَلَوَةٌ ← صَلَاةٌ؛ مُوسَى ← مُوسَى

و گاهی یای غیر آخر، پایه و کرسی الف مدی قرار می‌گیرد (—ی)، در این صورت
نقطه آن را نمی‌نویسند؛ مانند: هَدَيْنَا.

زَكَاةٌ - يَرْضَى - حَيَوَةٌ - يَحْيَى - مَنَوَةٌ - تُجْزَى
أُخْرِهُمُ - اسْتَعْلَى - مَشْكُوءٌ - يَخْشَاهَا - ذِكْرُهُمُ

جلسه ۷ - حروف ناخوانا (۱)

۳- الف جمع وا

در زبان عرب، افعالی که به واو جمع ختم می‌شوند، در صورتی که بعد از آنها، ضمیر مُتَّصِلی نیامده باشد، الف ناخوانایی بعد از آنها می‌آورند تا واو جمع از غیر جمع تمیز داده شود؛ مانند:

وَلَيْنُ نَصْرُوهُمْ؛ وَنَصَرُوا أَوْلَئِكَ

أَوْوَزْنُوهُمْ يُخْسِرُونَ؛ أَوْوَزْنُوا بِالْقِسْطِ

و گاهی این الف، برخلاف قاعده، بعد از واو آخر بعضی از کلمات آمده؛ مانند:

أَشْكُوا - نَبَلُوا - اتَوَكَّأُوا - لَيَرَبُّوا - نَبَّأُوا

ءَامَنُوا وَعَمَلُوا - أَنْفَقُوا - تَعَثَّوْا - اتَّوْا - لِيَعْبُدُوا

جلسه ۷ - حروف ناخوانا (۱)

۴ - واو مدّی در شش کلمه - و

در قرآن کریم به شش کلمه برمی‌خوریم که با واو مدّی (اُو) نوشته شده ولی واو مدّی آنها خوانده نمی‌شود، نحوه نوشتن و خواندن این شش کلمه عبارت است از:

نوشته شده اُولی - اُولُوا - اُولَاتٍ - اُولَآءِ - اُولَئِكَ - سَاوِرِیْكُمْ

خوانده می‌شود اُلی - اُلُوا - اُلَاتٍ - اُلَآءِ - اُلَئِكَ - سَاوِرِیْكُمْ

در بعضی از قرآن‌ها، روی واو این شش کلمه و الف جمع، دایره کوچکی (ـُ) قرار داده‌اند تا دلالت بر ناخوانا بودن آنها کند؛ مانند:

اَقِمْوْا - اُولُوا - لَا تَهْتَدُوا - اُولَآءِ - لَتَارْکُوْا - اُولِی

جلسه ۷ – حروف ناخوانا (۱)

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ

ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ
أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٥٣﴾ قَالَ يَتَّخِذُونَ أَنبِيَاءَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا
أَنبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

۵ - همزه وصل در وسط کلام «...ا...»

«همزه وصل»: الف متحرکی است که در ابتدای کلام خوانده می شود ولی در وسط کلام خوانده نمی شود؛ مانند:

اللَّهُ ← قَالَ اللَّهُ؛ ادْخُلُوا ← يَا قَوْمِ ادْخُلُوا

در بعضی از قرآن ها، روی الف همزه وصل، صاد غیر آخری «ا» قرار داده اند؛ مانند:

مِنَ الْكِتَابِ - وَادْكُرْ اِسْمَ - قَالَ اَذْهَبْ - اِنَّ الْاَوَّلِينَ
مَنْ اهْتَدَى - لَقَدْ اَسْتَكْبَرُوا - عَنِ الْيَمِينِ - وَازْلَفَتْ الْجَنَّةُ
هُوَ الْهُدَى - تِلْكَ الْاَمْثَالُ - حَقَّ الْقَوْلُ - اَرَدْتُمْ اَسْتَبْدَالَ

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نحوه خواندن همزه وصل در ابتدای کلام

همزه وصل در آغاز فعل، اسم و حرف می آید.

در «حرف» همزه «آل» تعریف، همیشه «مفتوح» می باشد؛ مانند:

الْكِتَابُ ← الْكِتَابُ؛ الْقَمَرُ ← الْقَمَرُ

در «اسامی» همیشه «مکسور» می باشد؛ مانند:

اِسْمُ ← اِسْمُ؛ اِمْرَاةٌ ← اِمْرَاةٌ؛ اِبْنٌ ← اِبْنٌ

در «افعال» با توجه به «دومین حرف بعد از همزه»، اگر «مفتوح یا مکسور»

بود با «کسره» و اگر «مضموم» بود با «ضمّه» خوانده می شود؛ مانند:

اَفْتَحُ ← اَفْتَحُ؛ اَضْرَبُ ← اَضْرَبُ؛ اَنْصُرُ ← اَنْصُرُ

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نمونه ابتدا به همزه وصل

فعل

اسم

حرف

تَرَى الشَّمْسَ ← الشَّمْسُ

أَنْ تَدْرِكَ الْقَمَرَ ← الْقَمَرُ

جلسه ۸ – حروف ناخوانا (۲)

نمونه ابتدا به همزه وصل

فعل

اسم

حرف

دختر ← ابْنَتَ

پسر ← ابْنُ

زن ← اِمْرَأَة

مرد ← اِمْرَأُ

دو ← اِثْنَيْنِ

اسم ← اِسْمِ

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نمونه ابتدا به همزه وصل

فعل

اسم

حرف

مؤنث

اِشْتَيْنِ

اِشْتَيْ

اِشْتَا

مذكر

اِشْنَيْنِ / اِشْنَانُ

اِشْنَى

اِشْنَا

دو

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نمونه ابتدا به همزه وصل

فعل

اسم

حرف

(مَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ← ابْنُ مَرْيَمَ)

(مَرْيَمَ ابْنَتِ عِمْرَانَ ← ابْنَتِ عِمْرَانَ)

(أَبُوكَ امْرَأً ← امْرَأً)

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نمونه ابتدا به همزه وصل

فعل

اسم

حرف

(كَفَرُوا أَمْرًا ← إِمْرًا)

(وَادْكُرْ أَسْمَ رَبِّكَ ← إِسْمَ رَبِّكَ)

(مِنْهُمْ أَتْنَى عَشَرَ ← إِثْنَى عَشَرَ)

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نمونه ابتدا به همزه وصل

شغل

اسم

حرف

(عِنْدَ اللَّهِ اِثْنَا عَشَرَ ← اِثْنَا عَشَرَ)

(قَطَّعْنَاهُمْ اِثْنَيْ عَشْرَةَ ← اِثْنَيْ عَشْرَةَ)

(مِنْهُ اِثْنَتَا ← اِثْنَتَا)

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نمونه ابتدا به همزه وصل

فعل

اسم

حرف

(ثَانِيْ اُتْنِيْنِ ← اِثْنَيْنِ)

(اَلْوَصِيَّةِ اِثْنَانِ ← اِثْنَانِ)

(فَوْقَ اِثْنَيْنِ ← اِثْنَيْنِ)

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نموده ابتدا به همزه وصل

فعل

اسم

حرف

(رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ← اغْفِرْ لَنَا)

(رَبِّ أَنْصُرْنِي ← أَنْصُرْنِي)

(الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا ← اسْتَضَعِفُوا)

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

نمونه ابتدا به همزه وصل

فعل

اسم

حرف

(فِيمَا أَفْتَدْتُ ← اِفْتَدْتُ)

(فَقَدْ أَهْتَدُوا ← اِهْتَدُوا)

(قَالَ اتَّقُوا ← اتَّقُوا)

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

چند نکته:

۱. در پنج فعل «أَقْضُوا، ابْنُوا، امْشُوا، امْضُوا، ائْتُوا»، همزه آنها در حالت ابتدا، به کسره خوانده می شود چون در اصل «اقضیوا، ابنیوا، امشیوا، امضیوا، ائتیوا» بوده اند.
۲. همزه ساکنه در کلمات «ائتوا، ائتونی، ائتیا، ائت، ائذن» در صورت وصل به ما قبل، به صورت «همزه»، و در صورت ابتدا به کلمه، با «یای مدّی» خوانده می شوند، بدین ترتیب: «ایتوا، ایتونی، ایتیا، ایت، ایدن».
۳. همزه ساکنه در کلمه «أَوْثَمَنَ» نیز در صورت وصل به ماقبل، به صورت «همزه»، و در صورت ابتدا به کلمه، با «واو مدّی» (أَوْثَمَنَ) خوانده می شود.

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

۶- حروف مدّی نزد همزه وصل (اِ-یِ-وِ+أ)

«هرگاه حروف مدّی به همزه وصل برسند»، میان حروف مدّی (که ذاتاً ساکن می باشند) و حروف بعد از همزه وصل (که همیشه ساکن یا مشدّد می باشد) التقاء ساکنین پیش می آید؛ «برای رفع التقاء ساکنین، حروف مدّی، خوانده نمی شود»؛ مانند:

وَإِذَا الْجِبَالُ ➡ وَإِذَا الْجِبَالُ؛ فِي الْمَدِينَةِ ➡ فِي الْمَدِينَةِ؛ ذُو الْعَرْشِ ➡ ذُو الْعَرْشِ
جَعَلْنَا الْأَنْهَارَ- رَبَّنَا كُشِفَ- ذَوِي الْقُرْبَى- الَّذِي أُوتِمِنَ- أَوْتُوا الْعِلْمَ
أُولُوا الْأَرْحَامِ- إِلَى الْحَوْلِ- فَجَرْنَا الْأَرْضَ- أُولَى الْأَمْرِ- قَالُوا اتَّخَذَ

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

لام «أل» تعریف نزد حروف شمسی

لام «أل» تعریف، همیشه ساکن می باشد؛ نزد چهارده حرف قمری اظهار شده و به صورت لام ساکن خوانده می شود؛ مانند:

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ - وَالْخَيْلِ وَالْبِغَالِ وَالْحَمِيرِ

اما نزد حروف شمسی، تبدیل به حروف شمسی شده و در هم ادغام می شوند، در این صورت، لام را بدون سکون و در عوض، حروف شمسی را مشدد می نویسند؛ مانند:

وَالشَّمْسِ - إِنَّ السَّاعَةَ - مِنَ الرَّحْمَةِ - هُوَ الضَّلَالُ - وَلَا النُّورُ
إِلَى الظِّلِّ - مِنَ التِّجَارَةِ - عَلَى الثَّلَاثَةِ - مِنَ الزَّاهِدِينَ - وَالصُّلْحُ

جلسه ۸ - حروف ناخوانا (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾
وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ
مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾
كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾
كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ

جلسه ۹ - حروف نانوشته ی خوانا

حروفی که نوشته نشده ولی خوانده می شوند

در قرآن کریم به سه حرف «ا، و، ی» بر می خوریم که در نگارش بعضی از کلمات «نوشته نشده ولی باید خوانده شوند»؛ در بعضی از قرآن ها، برای راهنمای قاری، الف و واو و یای کوچکی اضافه نموده اند؛ مانند:

نَبِیِّنَ ← نَبِیِّنَ؛ یَسْتَوْنَ ← یَسْتَوُونَ؛ تَرَاءُ ← تَرَاءَا

در بعضی دیگر از قرآن ها، با ایستاده نوشتن شکل فتحه و کسره حرف قبل (ـَ) و وارونه نوشتن شکل ضمه (ـُ)، لزوم تلفظ آنها را مشخص نموده اند؛ مانند:

نَبِیِّنَ - یَسْتَوْنَ - تَرَاءَا - بَأْؤُ - یُحِی - ذَاوَدَ

جلسه ۹ - حروف نانوشته ی خوانا

اشباع هاء ضمیر

هاء ضمیر عبارت از است: «ه، ه» که در آخر کلمه می آید و معنی «او، آن» می دهد؛ مانند: لَهُ «برای او»، فیه «در آن».

اشباع هاء ضمیر «سیر ادا کردن حرکت هاء ضمیر است به قسمی که از کسره، یاء مدّی و از ضمه، واو مدّی تولید شود»، و آن وقتی است که قبل و بعد از هاء ضمیر متحرک باشد؛ در بعضی از قرآن ها برای راهنمای قاری، واو و یای کوچکی بعد از هاء ضمیر اشباع شده اضافه نموده اند و بعضی دیگر از قرآن ها، شکل کسره و ضمه را به این شکل «ْ» نوشته اند؛ مانند:

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ - إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ

جلسه ۹ - حروف نانوشتہ ی خوانا

اشباع هاء ضمیر

هَ وِ هِ

إِنَّهُ وَكَانَ بِهِ إِيْمَانُكُمْ

● استثنائات

● حرف هاء در آخر کلمه هذه ضمیر نیست اما کسره آن با صدای کشیده خوانده می شود

هَذه ← هِذهی

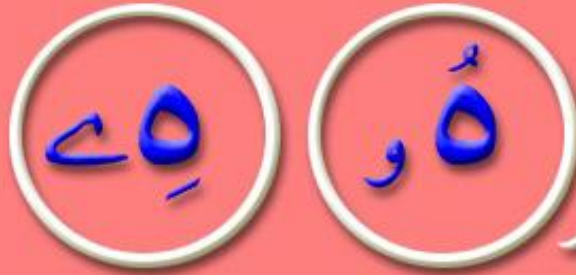
● حرف هاء در آخر کلمه فیه در عبارت « و یخلد فیه مهانا » اشباع می شود

یُخلد فیه مهانا ← یُخلد فیهی مهانا

سوره فرقان آیه ۶۹

جلسہ ۹ - حروف نانوشته ی خوانا

تمرین درس
اشباع حرکت هاء ضمیر

عَبْدَهُ وَزَكَرِيَّا
مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا

جَعَلَهُ نَارًا

جلسه ۹ - حروف نانوشته ی خوانا

وَأُمَامَنَّ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۚ فَأُمُّهُ ۚ هَاوِيَةٌ
فَأَثَرُنَ بِهِ ۚ نَقَعًا فَوْسَطُنَ بِهِ ۚ جَمْعًا
إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ ۚ لَكَنُودٌ ۚ وَإِنَّهُ ۚ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ
وَأُمَامَنَّ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ ۚ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ
وَأُمُّهُ ۚ وَأَيُّهُ ۚ وَصَحْبَتِهِ ۚ وَبَنِيهِ
الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ ۚ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ ۚ أَنْ يُوصَلَ . .

جلسه ۹ - حروف نانوشته ی خوانا

موارد عدم اشباع هاء ضمیر

اگر قبل و یا بعد از هاء ضمیر، ساکن باشد، هاء ضمیر اشباع نمی شود و با حرکت معمولی خودش خوانده می شود؛ «موارد عدم اشباع هاء ضمیر» عبارتند از:

۱ - قبل از هاء ضمیر، حرف ساکن باشد؛ مانند:

مِنْهُ - إِلَيْهِ - لَدُنْهُ - فَبَشِّرْهُ - يَدِيهِ - فَأَعْبُدْهُ

۲ - قبل از هاء ضمیر، حروف مدّی باشد؛ مانند:

أَنْزَلْنَاهُ - فِيهِ - أَخُوهُ - هَذَا - يَهْدِيهِ - نَصْرُوهُ

۳ - بعد از هاء ضمیر، ساکن یا مشدّد باشد؛ مانند:

لَهُ الْحَمْدُ - نَصَرَهُ اللَّهُ - دُونَهُ الْبَاطِلُ - بِهِ الَّذِينَ - جَاءَهُ الْأَعْمَى

جلسه ۹ - حروف نانوشته ی خوانا

رفع التقاء ساکینین

تنوین: نون ساکنی بود که نوشته نشده ولی خوانده می‌شود؛ اگر بعد از تنوین، حرف ساکن یا مشددی باشد، در این صورت «التقاء ساکینین» خواهد شد، برای «رفع التقاء ساکینین»، نون تنوین در تلفظ با کسره خوانده می‌شود؛ مانند: لَهَوَا انْفَضُّوا - لَهَوَيْنِ انْفَضُّوا؛ بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا - بِرَحْمَتِنِ ادْخُلُوا؛ فَسَقُّ الْيَوْمَ - فَسَقُّنِ الْيَوْمَ در بعضی از قرآن‌ها، برای راهنمای قاری، نون مکسور کوچکی، در کنار تنوین، اضافه نموده‌اند؛ مانند:

لَهَوَا انْفَضُّوا - بِرَحْمَتِنِ ادْخُلُوا - فَسَقُّنِ الْيَوْمَ

جلسه ۹ - حروف نانوشته ی خوانا

مَثَلًا الْقَوْمُ - إِفْكٌ افْتَرَاهُ - كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ - أَلِيمًا الَّذِينَ - أَحَدُ اللَّهِ
بِغُلَامٍ اسْمُهُ - أَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا - عَادًا الْأُولَى - رَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا
عُزَيْرَابْنُ - سَوَاءٌ الْعَاكِفُ - زُجَاجَةَ الزُّجَاجَةِ - رَجُلٌ افْتَرَى - عَدْنٍ الَّتِي
قَوْمًا اللَّهُ - شَيْئًا اتَّخَذَهَا - يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ - جَزَاءُ الْحُسْنَى - عَادًا الْأُولَى

وَالْقَوَا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ
إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ
وَأَنَّهُ وَآهْلَكَ عَادًا الْأُولَى وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَى وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ
أَلْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا

جلسه ۹ - حروف نانوشتہ ی خوانا

سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ
كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ
وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ
جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُوَ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا
وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ
يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا
وَأَمَّا مَنْ أَمَنَّ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَى وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف

«مطالب وقف»، شامل دو مبحث کلی است:

۱ - انتخاب محل مناسب برای وقف؛

۲ - نحوه وقف نمودن بر آخر کلمات.

یادسپاری: در قرائت قرآن وقف بر مُتَحَرِّک، جایز نیست و در صورت متحرک بودن، تغییراتی در آخر کلمه به وجود می‌آید که مهمترین آنها عبارتند از:

«وقف إسکان، ابدال و إلحاق»

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف اسکان

«اسکان»، یعنی: «ساکن کردن»؛ اگر آخر کلمه، متحرک و یا تنوین کسره و ضمه (ـَـُـِـً) باشد، هنگام وقف، «ساکن» می‌گردد؛ مانند:

رَبِّ الْعَالَمِينَ ← رَبِّ الْعَالَمِينَ - الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ← الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ← إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ - ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ← ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ
وَحُورٌ عِينٌ ← وَحُورٌ عِينٌ

یادسپاری: اگر آخر کلمه، ساکن و یا حروف مدّی باشد، تغییری در آن داده نمی‌شود؛ مانند: قُمْ فَأَنْذِرْ - فَانْطَلِقَا - وَادْخُلِي جَنَّتِي - وَلَا تَسْرِفُوا

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف

حَسَدٌ ← حَسَدِ

كَسَبٌ ← كَسَبِ

رَسُولٌ ← رَسُولِ

لِلنَّاسِ ← لِلنَّاسِ

يَزِيدُ ← يَزِيدِ

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف

عَذَابٌ	←	عَذَابٍ	←	أَلِيمٌ	←	أَلِيمٍ
شَدِيدٌ	←	شَدِيدٍ	←	أَمْسَاجٌ	←	أَمْسَاجٍ

جلسہ ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف

یٰ ← یٰ

ہیٰ ← ہیٰ

رَوَاسِیٰ ← رَوَاسِیٰ

عِبَادِیٰ ← عِبَادِیٰ

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف

وَوُحِیْ

هُوَ

لِتَتْلُوْا

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

❖ صداهاى «ا-ي-و» و علامت سکون «ْ» در هنگام وقف هیچ تغییری نمی کنند. مانند:

هَذِهِ الدُّنْيَا	که در هنگام وقف خوانده می شود	هَذِهِ الدُّنْيَا
فَادْخُلِي فِي عِبَادِي		فَادْخُلِي فِي عِبَادِي
يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا		يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا
فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ		فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف

صداهاى
کشیده

← تغییری نمی کند

د

تَنْهَرُ وَالنَّحَرَ سَجَى فَهَدَى

أَمْرِى جَنَّتِ أَسْلِمُوا وَلَا تُصْرِفُوا

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف ابدال

«ابدال»، یعنی «تبدیل کردن»؛ اگر آخر کلمه، تایی گرد «ة، ة» باشد،

هنگام وقف تبدیل به های ساکن «هـ.هـ» می شود، مانند:

الصَّلَاةُ - الصَّلَاةُ - الْبَرِيَّةُ - الْبَرِيَّةُ - الْوَاقِعَةُ - الْوَاقِعَةُ
مُطَهَّرَةٌ - مُطَهَّرَةٌ - مَرْفُوعَةٌ - مَرْفُوعَةٌ - وَاحِدَةٌ - وَاحِدَةٌ

و همچنین اگر آخر کلمه تنوین فتحه (ـَ) باشد، هنگام وقف، تنوین حذف

و «تبدیل به الف مدی (ـِا)» می شود؛ مانند:

أَعْنَابًا - أَعْنَابًا - هُدًى - هُدًى - عِشَاءً - عِشَاءً

جلسه ۱۰ – وقف (انواع وقف بر کلمات)

أَقِمْوُ الصَّلَاةَ	←	أَقِمْوُ الصَّلَاةَ
فِي الْخَافِرَةِ	←	فِي الْخَافِرَةِ
وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ	←	وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ
دَكَّةً وَاحِدَةً	←	دَكَّةً وَاحِدَةً
نَخْلٍ خَاوِيَةٍ	←	نَخْلٍ خَاوِيَةٍ
عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ	←	عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ
أَعْنَابًا	←	أَعْنَابًا
هُدًى	←	هُدًى
عِشَاءً	←	عِشَاءً

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

وقف الحاق

«الحاق» یعنی: «اضافه نمودن»؛ برای حفظ حرکت آخر کلمه و یا حفظ توازن؛ حرف «الف» و یا «هاء ساکن» به آخر بعضی از کلمات اضافه می‌شود.

الحاق الف در هفت کلمه؛ تنها در حالت وقفی خوانده می‌شود:

أَنَا - لَكِنَّا - الظُّنُونَا - الرَّسُولَا - السَّبِيلَا - سَلَا سِلَا - قَوَارِيرَا

الحاق هاء سکت در هفت کلمه؛ در حالت وقفی و وصلی خوانده می‌شود:

اِقْتَدِهْ - لَمْ يَتَسَنَّهْ - كِتَابِيَهْ - حِسَابِيَهْ - مَالِيَهْ - سُلْطَانِيَهْ - مَا هِيَهْ

یادسپاری: در بعضی از رسم الخطها، الف الحاق را با دایره بیضی شکل (◌ْ) مشخص کرده‌اند.

جلسه ۱۰ - وقف (انواع وقف بر کلمات)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ ﴿١﴾ وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيَحْسَبُ
الْإِنْسَانُ أَنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ، ﴿٣﴾ بَلَى قَادِرِينَ عَلَى أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ، ﴿٤﴾ بَلَى
يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ، ﴿٥﴾ يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ
﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ
أَيْنَ الْمَفْرُجُ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ
يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ
مَعَاذِيرَهُ، ﴿١٥﴾ لَا تَحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ
وَقُرْءَانَهُ، ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْتَ فَاتَّبِعْ قُرْءَانَهُ، ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ، ﴿١٩﴾

جلسه ۱۰ - وقف (علائم وقف)

رموز سجاوندی

«رموز سجاوندی»، رموزی است که نخستین بار توسط «سجاوندی»، جهت «انتخاب محل مناسب برای وقف»، وضع گردید و عبارتند از:

«م»: «وقف لازم»، و اگر وقف نشود، خلل و فساد در معنا ایجاد می‌شود؛

«ط»: «وقف مطلق»، وقف مطلقاً خوب است و اگر وقف نشود اشکالی ندارد؛

«ج»: «وقف جایز»، وقف و وصل هر دو جایز، ولی وقف آن بهتر است؛

«ز»: «وقف مُجَوِّز»، وقف و وصل هر دو جایز، ولی وصل آن بهتر است؛

«ص»: «وقف مُرَخَّص»، در صورت کمبود نفَس، وقف رُخصت داده شده است؛

«لا»: «وقف ممنوع»، وقف و ابتدا از مابعد، ممنوع می‌باشد.

جلسه ۱۰ – وقف (علائم وقف)

رموز رسم الخط عربی

در قرآن‌های با «رسم الخط عربی جدید»، «رموز جدیدی»، را جایگزین «رموز سجاوندی» کرده‌اند که عبارتند از:

«م»: «وقف لازم»؛

«لا»: «وقف ممنوع»؛ وقف ممنوع است؛

«ج»: «جواز وقف»، وقف و وصل آن، یکسان است؛

«قَلی»: «الْوَقْفُ أَوَّلَى»، جهت وقف قوی‌تر است، ولی وصل هم جایز؛

«صَلی»: «الْوَصْلُ أَوَّلَى»، جهت وصل قوی‌تر است، ولی وقف هم جایز؛

«ن»: «وقف مُعَانِقَه»، جواز وقف بر یکی از دو موضع.

جلسه ۱۰ - وقف (علائم وقف)

إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۖ وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٢﴾ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣﴾ أَلَا إِنَّهُمْ يَثْنُونَ
صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ ۚ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾

﴿٥﴾ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۚ كُلٌّ فِي
كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ
عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَلَئِن قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ
مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾ وَلَئِن أَخَّرْنَا عَنْهُمْ
الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لَّيَقُولُنَّ مَا تَحْبِيسُهُ ۚ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا

جلسه ۱۰ - وقف (علائم وقف)

سورة: البقرة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم ﴿١﴾ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ
وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ
مِّن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا

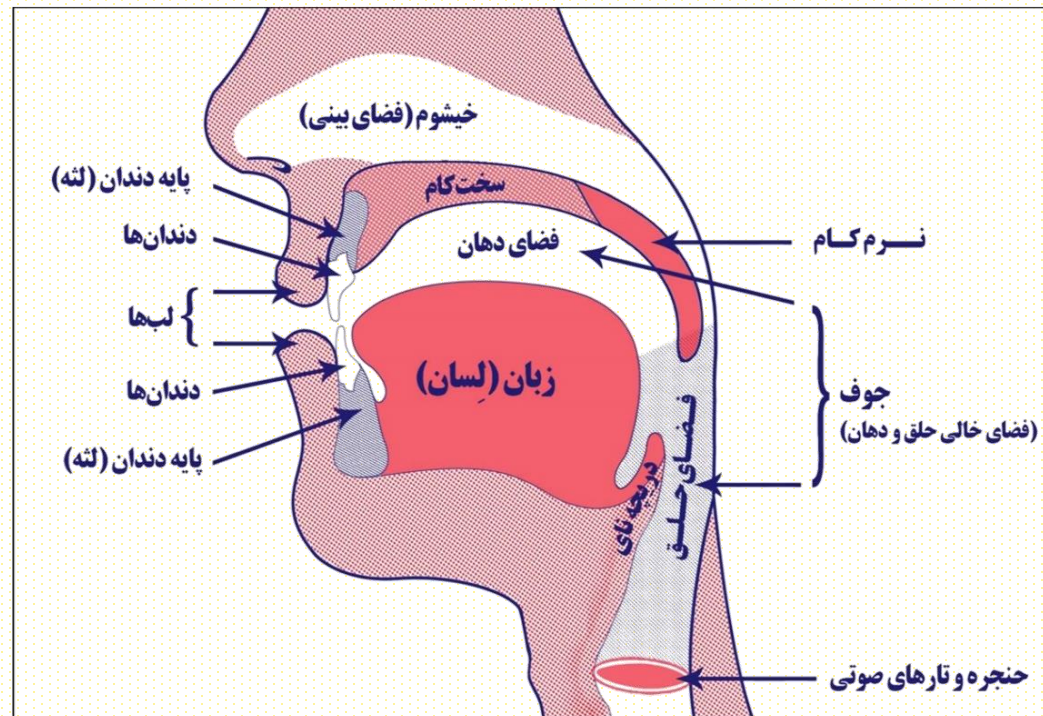
جلسه ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

آشنایی با مخارج حروف

«مخارج حروف»، از مهمترین مباحث علم تجوید است. یادگیری و رعایت تلفظ صحیح حروف، مبتنی بر شناخت دقیق مخارج آنها می‌باشد؛ بر قرآن آموزان، لازم است با اعضای دستگاه تکلم آشنا شوند تا بتوانند حروف را درست تلفظ نمایند.

جلسه ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

اعضای مهم دستگاه تکلم

جلسہ ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز
س ش ص ض ط ظ ع غ
ف ق ک ل م ن و ه ی

جلسه ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

۱- مخرج دو حرف «عین» و «حاء»

مخرج دو حرف «عین» و «حاء»، وسط حلق، و در محل دریچه نای می باشد.

هنگام تلفظ «عین»، دریچه نای به آرامی عقب

کشیده می شود و با ارتعاش تارهای صوتی، صدا

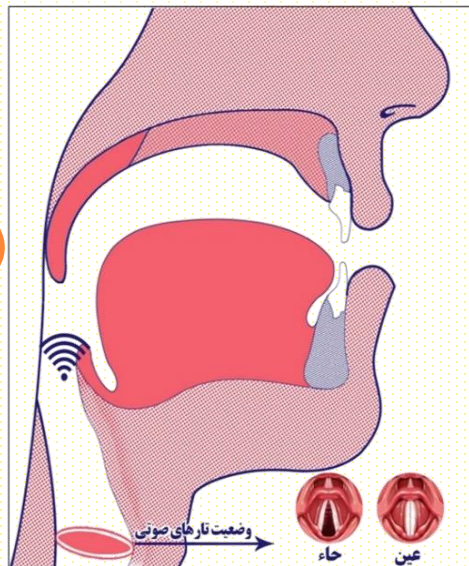
کمی نرم به دیواره های حلق کشیده می شود.

اما هنگام تلفظ «حاء»، دیواره های وسط حلق به

هم نزدیک شده و بدون ارتعاش تارهای صوتی،

صدا با حالت گرفتگی به دیواره های حلق کشیده

می شود.

جلسه ۱۱ – تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

السَّمِيعُ

يَعْرِفُونَ

جلسہ ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

حَمِيدٌ

الْحَمْدُ

حُسْنًا

الْمِحَالُ

دُحُورًا

جلسه ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

۳- «ه» به حالت معمولی، ولی «ح» به صورت غلیظ تلفظ می شود؛ مانند :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ

۴- «أ» به حالت معمولی، ولی «ع» به صورت غلیظ می شود؛ مانند :

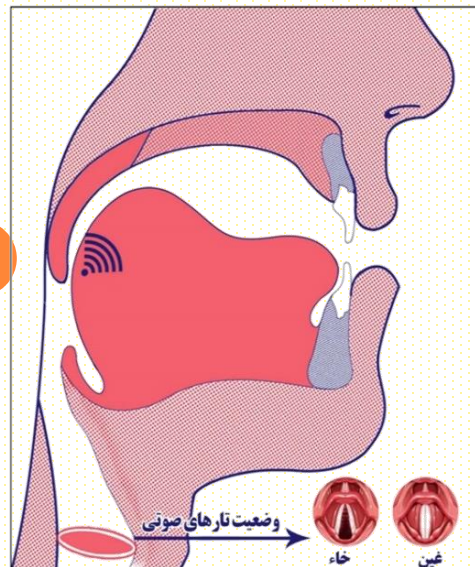
أَعُوذُ بِاللَّهِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ رَبِّيَ الْأَعْلَى

جلسه ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

مخرج دو حرف «غین» و «خاء»

مخرج دو حرف «غین» و «خاء»، ابتدای حلق، مرز میان حلق و دهان می باشد.

هنگام تلفظ این دو حرف، ریشه زبان بالا رفته و به زبان کوچک نزدیک می شود، با این تفاوت که در تلفظ «خاء»، تارهای صوتی مرتعش نمی شود و صدا با کمی خراش در دیواره حلق، کشیده می شود؛ ولی هنگام تلفظ «غین»، تارهای صوتی مرتعش شده و صدا به نرمی در مخرج خود کشیده می شود.

جلسہ ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

الْغَافِرِينَ

يَغُوصُونَ

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

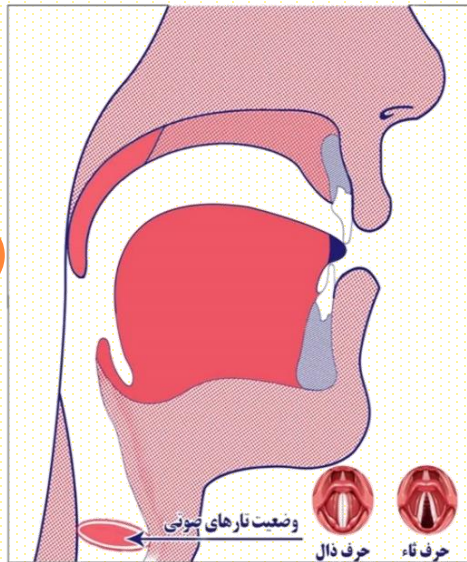
غُلَامٌ

غَلِيٍّ

جلسه ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

نحوه تولید حرف «ثاء» و «ذال»

حرف «ثاء و ذال»، از تماس بخش مجاور نوک زبان با لبه دندان‌های ثنایای بالا و خروج هوا از میان آنها تولید می‌شود؛ با این تفاوت که در هنگام تلفظ حرف «ذال»، بر خلاف حرف «ثاء»، تارهای صوتی به ارتعاش در می‌آیند و این حالت آن را از حرف «ثاء» متمایز می‌سازد.

جلسه ۱۱ – تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

نحوه تلفظ حروف خاص به شکل مقایسه با حروف مشابه آنها :

● «س» به حالت معمولی، ولی «ث» به صورت نوک زبانی تلفظ می شود؛ مانند :

ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ حُسْنُ الثَّوَابِ حَدِيثُ مُوسَى

● «ز» به حالت معمولی، ولی «ذ» به صورت نوک زبانی تلفظ می شود. مانند :

فَهَزَمُوهُمْ بِأَذْنِ اللَّهِ وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ

جلسه ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَنَكُمُ التَّكَاثُرُ ۝۱ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝۲ كَلَّا سَوْفَ
تَعْلَمُونَ ۝۳ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝۴ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ
عِلْمَ الْيَقِينِ ۝۵ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝۶ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا
عَيْنَ الْيَقِينِ ۝۷ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝۸

جلسه ۱۱ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۱)

سُورَةُ التِّينِ

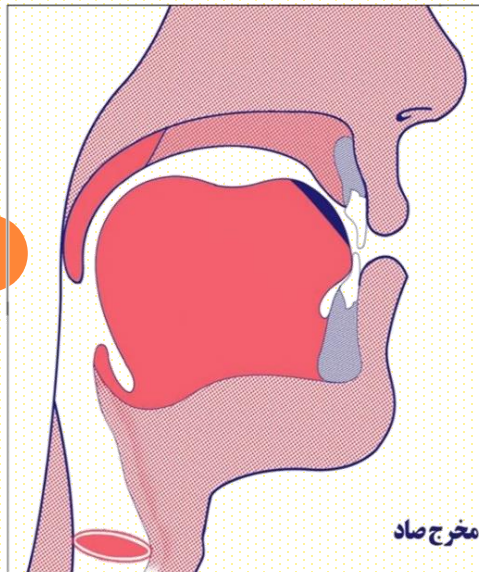
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونَ ﴿١﴾ وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ
إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٥﴾
فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ الدِّينِ ﴿٦﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ﴿٧﴾

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

نحوه تولید حرف «صاد»

هنگام تلفظ حرف «صاد»، اضافه بر نزدیک شدن سطح زبان به سطح صاف پشت لثه ثنایای بالا، ریشه زبان نیز بالا رفته و با سایش هوا از این مجرای باریک، بدون ارتعاش تارهای صوتی، تولید می‌شود.

نکته: در هنگام تلفظ سه حرف «ز، س، ص»، صدای سوت ماندی شنیده می‌شود که به آن «صفیر» می‌گویند.

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

ص

س + صدای پرحجم

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

لَصَادِقُ

صَدَقَ

نَصُوحًا

صَرِفَتْ

صِرَاطَ

صُورَةٍ

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

إِصْرًا

نَوَاصِي

مَحِيصٌ

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

مخرج حرف ضاد

مخرج چهارم: «موضع لسان»: محل تولید حرف «ضاد»؛ یکی از دو کناره زبان با دندان‌های آسیای بالا می‌باشد.

حرف «ضاد»، از تماس تدریجی یکی از دو کناره زبان (به استثنای سر زبان) با دندان‌های آسیای بالای همان طرف، همراه با ارتعاش تارهای صوتی و جریان صوت از میان آنها ایجاد می‌شود. **یادسپاری:** حرف «ضاد» را «ضیرسی» می‌گویند، به دلیل وابستگی به دندان‌های «أضراس».

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

ض

د + صدای پرحجم

جلسه ۱۲ – تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

ضَالِّينَ

ضَرَبَ

مَغْضُوبٍ

ضَرَبَتْ

فِي الْأَرْضِ

جلسہ ۱۲ – تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

يَضْرِبُ

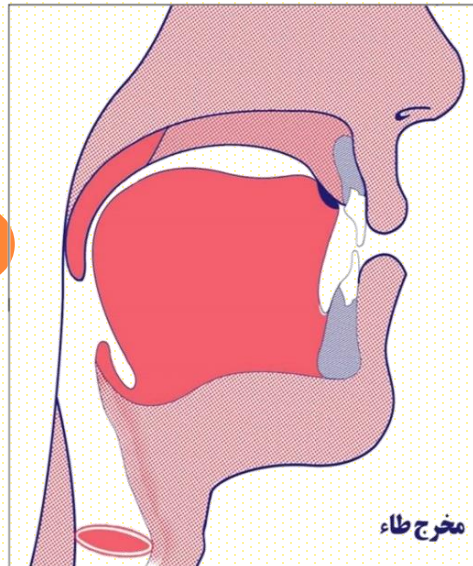
أَرْضِي

مَرِيضٌ

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

نحوه تولید حرف «طاء»

هنگام تلفظ حرف «طاء»، اضافه بر اتصال بخش جلویی روی سر زبان با برآمدگی لثه ثنایای بالا، ریشه زبان نیز بالا رفته و با جدا شدن سر زبان، تارهای صوتی مرتعش شده و با حالت انفجاری تولید می‌شود.

نکته: در هنگام تلفظ «طاء ساکن» باید سر زبان از برآمدگی لثه، جدا شود تا حرف «طاء» شنیده شود.

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

ط

↓
ت + صدای پرحجم

جلسہ ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

لِلطَّائِفِينَ

طُعْيَانًا

طَيِّبَةً

طُمِسَتْ

يَطُوفُ

جلسہ ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

صِرَاطِي

مُحِيطُ

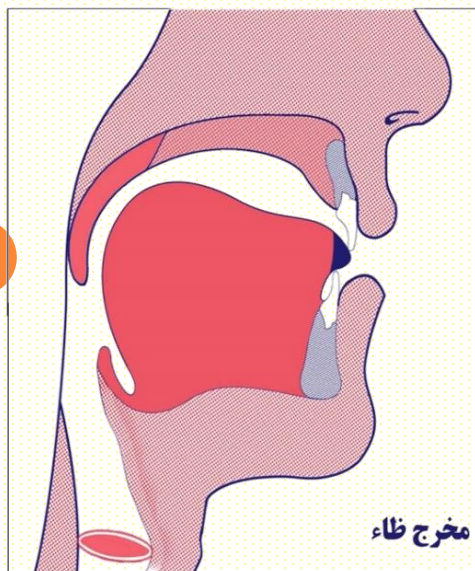
طِفْلًا

أَطْرَافَ

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

نحوه تولید حرف «ظاء»

در هنگام تلفظ حرف «ظاء»، اضافه بر تماس بخش مجاور نوک زبان با لبه دندان‌های ثنایای بالا، ریشه زبان نیز بالا آمده و هوای بازدم (نَفَس) با ارتعاش تارهای صوتی از میان آنها، خارج می‌شود.

نکته: در هنگام تلفظ سه حرف «ثاء، ذال، ظاء» دقت شود که سر زبان به لبه دندان‌های بالا نچسبد.

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

ظ

ذ + صدای پرحجم

جلسہ ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویرہ (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویرہ

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

أَعْظَمَ

ظَلَمَ

ظُلُمَاتٍ

ظَالِمِينَ

تُوعَظُونَ

جلسہ ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

عَظِيمٌ

غَلِيظٌ

ظِلَالُهَا

يَظْلِمُونَ

جلسه ۱۲ – تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

۳- «ظ» به حالت نوک زبانی درشت و نرم، ولی «ض» به صورت نوک زبانی درشت و محکم تلفظ می‌شود، مانند :

إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

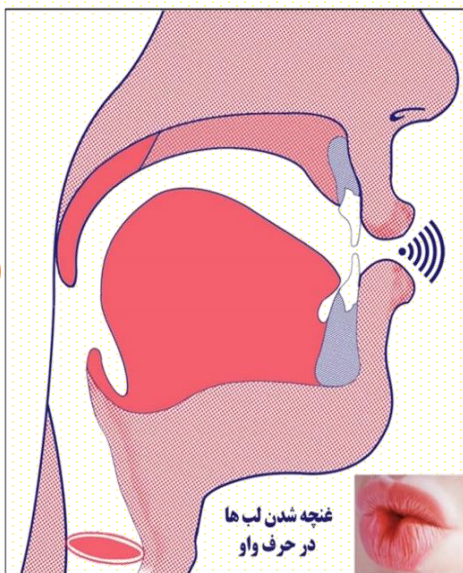
۴- «ت» به حالت معمولی، ولی «ط» به صورت درشت و پُر تلفظ می‌شود. مانند :

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

نحوه تولید حرف «واو غیر مدّی»

هنگام تلفظ «واو غیر مدّی»، لب‌ها به صورت گرد (مانند شکوفه) درآمده و همزمان انتهای زبان به نرم‌کام نزدیک شده و صدای حرف، همراه با ارتعاش تارهای صوتی از بین دو لب خارج می‌شود و تفاوت آن با «واو مدّی»، در مخرج و امتدادپذیر بودن صدای واو مدّی می‌باشد.

جلسہ ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

تلفظ ۱۰ حرف ویژه

ث ح ذ ص ض ط ظ ع غ و

وَارِدَهُمْ

وَأَنْقُصْ

وَرَدَ

الْوِلْدَانِ

لِلْغَاوِينَ

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

سُورَةُ الْفَيْثِيَّةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ
فِي تَضَلُّيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ
بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

سُورَةُ الْمَاعُونِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ ﴿١﴾ فَذَلِكَ الَّذِي
يَدْعُ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣﴾
فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
﴿٥﴾ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ
ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ صُمُّ
بِكُمْ عُمَىٰ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾ أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ
ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصْبَعَهُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ
حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾ يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ
أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویرہ (۲)

شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ
بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا
فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ ۖ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا
النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ
فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا
سُبْحَنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
﴿٣٢﴾ قَالَ يَبْنَادُمْ أَنْبِئُهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ
أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا
تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْنُوهُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

جلسه ۱۲ - تلفظ ۱۰ حرف ویژه (۲)

﴿۳۴﴾ وَقُلْنَا يٰٰعَادُمْ اَسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا
حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿۳۵﴾
فَاَزَلَهُمَا الشَّيْطٰنُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوْا
بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَعُ الْاٰحِلِ ﴿۳۶﴾
فَنَلَقٰٓى ءَادَمَ مِنْ رَّبِّهٖۙ كَلِمٰتٍ فَنَابَ عَلَيْهِۙ اِنَّهٗ هُوَ النَّوَابُ الْرَحِيْمُ ﴿۳۷﴾

با تشکر از حضور و توجه شما

ارادتمند

داوود تک فلاح